



Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 1ης Φεβρουαρίου 2018*

«Κρατικές ενισχύσεις – Ενισχύσεις χορηγηθείσες από την Ελλάδα – Απόφαση κηρύσσουσα τις ενισχύσεις μη συμβατές με την εσωτερική αγορά – Έννοια της κρατικής ενισχύσεως – Πλεονέκτημα – Κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή – Ύψος των προς ανάκτηση ενισχύσεων – Ανακοίνωση της Επιτροπής περί των κρατικών ενισχύσεων με τη μορφή εγγυήσεων»

Στην υπόθεση T-423/14,

Λάρκο Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ, με έδρα την Αθήνα (Ελλάδα), εκπροσωπούμενη από τους Ι. Δρυλλεράκη, Η. Σουφλερό, Ευ. Τριανταφύλλου, Γ. Ψαρουδάκη, Ε. Ράντο και Ν. Κορογιαννάκη, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους Α. Μπουχάγιαρ και Έ. Girrini Fournier,

καθής,

με αντικείμενο αίτημα, βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, για την ακύρωση της αποφάσεως 2014/539/ΕΕ της Επιτροπής, της 27ης Μαρτίου 2014, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.34572 (2013/C) (πρώην 13/NN) που χορήγησε η Ελλάδα στη Λάρκο Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ (ΕΕ 2014, L 254, σ. 24),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. Berardis, πρόεδρο, D. Spielmann και Z. Csehi (εισηγητή), δικαστές,

γραμματέας: Σ. Σπυροπούλου, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Ιανουαρίου 2017,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η Λάρκο Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ (στο εξής: «προσφεύγουσα» ή «Λάρκο») είναι μεγάλη επιχείρηση που εξειδικεύεται στην εξόρυξη και επεξεργασία μεταλλεύματος λατερίτη, την εξόρυξη λιγνίτη και την παραγωγή σιδηρονικελίου και υποπροϊόντων του.
- 2 Η εταιρία αυτή ιδρύθηκε το 1989, ως νέα επιχειρηματική οντότητα, κατόπιν της εκκαθαρίσεως της Ελληνικής Μεταλλευτικής και Μεταλλουργικής ΑΕ. Κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς, ανήκε σε τρεις μετόχους: στο Ελληνικό Δημόσιο, το οποίο κατείχε το 55,2% των μετοχών της μέσω του Ταμείου Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου, ένα ιδιωτικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, συγκεκριμένα δε την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ (στο εξής: ΕΤΕ), που κατείχε το 33,4% των μετοχών, και τη Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (που αποτελεί τον κύριο παραγωγό ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα, πλειοψηφικός μέτοχος της οποίας είναι το Δημόσιο), που κατείχε το 11,4% των μετοχών.
- 3 Τον Μάρτιο του 2012, το Ταμείο Αξιοποίησης της Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου γνωστοποίησε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την ύπαρξη σχεδίου ιδιωτικοποίησης της Λάρκο.
- 4 Τον Απρίλιο του 2012, η Επιτροπή κίνησε αυτεπαγγέλτως προκαταρκτικό έλεγχο της εν λόγω προτάσεως ιδιωτικοποίησης, σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.
- 5 Ο έλεγχος αυτός είχε ως αντικείμενο τα ακόλουθα έξι μέτρα:
 - το πρώτο εκ των μέτρων αυτών αφορούσε, αφενός, συμφωνία του 1998, συναφθείσα μεταξύ της Λάρκο και των βασικών πιστωτών της, περί διευθέτησης του χρέους της πρώτης, βάσει της οποίας τα χρέη της εταιρίας αυτής προς τους πιστωτές της έπρεπε να εξοφληθούν με ετήσιο επιτόκιο 6%, και, αφετέρου, την εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου μη είσπραξη του χρέους αυτού (στο εξής: μέτρο 1).
 - το δεύτερο μέτρο αφορούσε εγγύηση για δάνειο ύψους 30 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο χορήγησε η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ (στο εξής: ΑΤΕ) στη Λάρκο, εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου το 2008 (στο εξής: μέτρο 2 ή εγγύηση του 2008). Η εγγύηση αυτή κάλυπτε το σύνολο του δανείου για μέγιστη χρονική διάρκεια τριών ετών και συνεπαγόταν προμήθεια εγγυήσεως ύψους 1% σε ετήσια βάση.
 - το τρίτο μέτρο αφορούσε αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου κατά 134 εκατομμύρια ευρώ, η οποία προτάθηκε το 2009 από το διοικητικό συμβούλιο της Λάρκο, εγκρίθηκε από τους τρεις μετόχους της και ως προς την οποία άσκησε τα δικαιώματά του στο ακέραιο το Ελληνικό Δημόσιο και εν μέρει η ΕΤΕ (στο εξής: μέτρο 3 ή αύξηση κεφαλαίου του 2009).
 - το τέταρτο μέτρο αφορούσε εγγύηση αορίστου διάρκειας την οποία χορήγησε το Δημόσιο το 2010, προκειμένου να καλύψει πλήρως εγγυητική επιστολή που θα χορηγούσε η ΕΤΕ στη Λάρκο για ποσό ύψους περίπου 10,8 εκατομμυρίων ευρώ και η οποία προέβλεπε προμήθεια εγγυήσεως ποσοστού 2% σε ετήσια βάση (στο εξής: μέτρο 4 ή εγγύηση του 2010). Η επίμαχη εγγυητική επιστολή διασφάλιζε την αναστολή εκτελέσεως, εκ μέρους του Αρείου Πάγου (Ελλάδα), αποφάσεως με την οποία το Εφετείο Αθηνών (Ελλάδα) δεχόταν την ύπαρξη οφειλής της Λάρκο προς δανειστή της ύψους 10,8 εκατομμυρίων ευρώ.
 - το πέμπτο μέτρο αφορούσε εγγυητικές επιστολές των οποίων η κατάθεση αντικαθιστούσε, βάσει αποφάσεως ελληνικού δικαστηρίου, την υποχρέωση προκαταβολής του 25% φορολογικού προστίμου (στο εξής: μέτρο 5).

- το έκτο μέτρο αφορούσε δύο εγγυήσεις που χορήγησε το Δημόσιο το 2011 για δύο δάνεια, ύψους 30 εκατομμυρίων ευρώ και 20 εκατομμυρίων ευρώ, αντιστοίχως, τα οποία χορήγησε η ΑΤΕ· οι εγγυήσεις αυτές παρείχαν κάλυψη για το συνολικό ποσό των επίμαχων δανείων, η δε προμήθεια για αυτές ανερχόταν σε ποσοστό 1 % σε ετήσια βάση (στο εξής: μέτρο 6 ή εγγυήσεις του 2011).
- 6 Κατά τον έλεγχο αυτό, η Επιτροπή ζήτησε από τις ελληνικές αρχές συμπληρωματικά στοιχεία, τα οποία προσκομίσθηκαν από τις εν λόγω αρχές το 2012 και το 2013. Πραγματοποιήθηκαν επίσης συσκέψεις μεταξύ των υπηρεσιών της Επιτροπής και των εκπροσώπων των ελληνικών αρχών.
- 7 Με απόφαση της 6ης Μαρτίου 2013 (ΕΕ 2013, C 136, σ. 27, στο εξής: απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας ελέγχου), η Επιτροπή κίνησε την επίσημη διαδικασία ελέγχου, κατά το άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.34572 (13/C) (πρώην 13/NN).
- 8 Στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ διαδικασίας, η Επιτροπή κάλεσε τις ελληνικές αρχές και τους ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των μέτρων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 5 ανωτέρω. Η Επιτροπή παρέλαβε τις παρατηρήσεις των ελληνικών αρχών στις 30 Απριλίου 2013, ενώ δεν υποβλήθηκαν παρατηρήσεις από τους ενδιαφερόμενους τρίτους.
- 9 Στις 27 Μαρτίου 2014, η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2014/539/ΕΕ, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.34572 (2013/C) (πρώην 13/NN) την οποία χορήγησε η Ελλάδα στη Λάρκο Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ (ΕΕ 2014, L 254, σ. 24, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).
- 10 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε, καταρχάς, ότι, κατά τον χρόνο λήψεως των έξι επίμαχων μέτρων, η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση κατά την έννοια των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (ΕΕ 2004, C 244, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές περί διασώσεως και αναδιάρθρωσεως).
- 11 Όσον αφορά την εκτίμηση περί των μέτρων που μνημονεύθηκαν στη σκέψη 5 ανωτέρω, η Επιτροπή θεώρησε, κατά πρώτον, ότι τα μέτρα 2 έως 4 και 6 αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, εν συνεχεία, ότι τα μέτρα αυτά ελήφθησαν κατά παράβαση των υποχρεώσεων κοινοποιήσεως και απαγορεύσεως εφαρμογής του μέτρου, οι οποίες επιβάλλονται βάσει του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, και, τέλος, ότι τα εν λόγω μέτρα αποτελούσαν ενισχύσεις μη συμβατές με την εσωτερική αγορά που πρέπει να ανακτηθούν, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [108 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 1999, L 83, σ. 1).
- 12 Η Επιτροπή έκρινε επίσης ότι δύο άλλα μέτρα, συγκεκριμένα δε τα μέτρα 1 και 5, όσον αφορά τη μη είσπραξη οφειλών προς το Υπουργείο Οικονομικών και δύο εγγυήσεις του Δημοσίου που χορηγήθηκαν το 2011, αντιστοίχως, δεν αποτελούσαν κρατικές ενισχύσεις.
- 13 Το διατακτικό της προσβαλλομένης αποφάσεως έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η μη είσπραξη των οφειλών προς το Υπουργείο Οικονομικών και οι εγγυητικές επιστολές αντί της εκ των προτέρων καταβολής φορολογικού προστίμου το 2010, που εφάρμοσε η Ελλάδα όσον αφορά τη [Λάρκο], δεν συνιστούν κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης.

Άρθρο 2

Η κρατική ενίσχυση που ανέρχεται σε 135 820 824,35 ευρώ, με τη μορφή κρατικών εγγυήσεων προς τη [Λάρκο] το 2008, το 2010 και το 2011 και συμμετοχής του Δημοσίου στην αύξηση του κεφαλαίου της εταιρίας το 2009, και χορηγήθηκε παρανόμως από την Ελλάδα κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, της Συνθήκης, είναι [μη συμβατή] με την εσωτερική αγορά.

Άρθρο 3

1. Η Ελλάδα ανακτά τη μη συμβ[ατή] ενίσχυση, που ορίζεται στο άρθρο 2, από τον δικαιούχο.
2. Τα ανακτώμενα ποσά περιλαμβάνουν τόκους παραγόμενους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων έως την ημερομηνία της πραγματικής τους ανάκτησης.
3. Οι τόκοι υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με τις διατάξεις του κεφαλαίου V του κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής, όπως τροποποιήθηκε.
4. Όσον αφορά το μέτρο 3, η Ελλάδα προσδιορίζει τις ακριβείς ημερομηνίες κατά τις οποίες χορήγησε τη συνεισφορά της στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου το 2009.
5. Η Ελλάδα ακυρώνει όλες τις οφειλόμενες καταβολές της ενίσχυσης που ορίζονται στο άρθρο 2 από την ημερομηνία έκδοσης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 4

1. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που ορίζεται στο άρθρο 2 είναι άμεση και αποτελεσματική.
2. Η Ελλάδα εξασφαλίζει την εκτέλεση της παρούσας απόφασης εντός τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία [της] κοινοποίησής της.

Άρθρο 5

1. Εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης, η Ελλάδα διαβιβάζει στην Επιτροπή τις ακόλουθες πληροφορίες:
 - α) το συνολικό ποσό (αρχικό κεφάλαιο και τόκους ανάκτησης) που θα πρέπει να ανακτηθεί από τον δικαιούχο·
 - β) λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που έχουν ήδη ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν για τη συμμόρφωση με την παρούσα απόφαση·
 - γ) έγγραφα τα οποία να αποδεικνύουν ότι ζητήθηκε από τον δικαιούχο η επιστροφή της ενίσχυσης.
2. Η Ελλάδα τηρεί την Επιτροπή ενήμερη σχετικά με την πρόοδο των εθνικών μέτρων που λαμβάνονται για την εκτέλεση της παρούσας απόφασης έως ότου ολοκληρωθεί η ανάκτηση της ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 2. Μετά από απλό αίτημα της Επιτροπής, διαβιβάζει αμέσως πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που έχει ήδη λάβει ή σχεδιάζει να λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί με την παρούσα απόφαση. Διαβιβάζει επίσης λεπτομερείς πληροφορίες για τα ποσά της ενίσχυσης και των τόκων ανάκτησης που έχουν ήδη ανακτηθεί από τον δικαιούχο.

Άρθρο 6

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.»

- 14 Το παράρτημα της προσβαλλομένης αποφάσεως περιέχει «πληροφορίες σχετικά με τα καταβληθέντα, τα προς ανάκτηση και τα ήδη ανακτηθέντα ποσά ενισχύσεων» που παρατίθενται κατωτέρω:

Δικαιούχος – Μέτρο	Συνολικό ποσό της καταβληθείσας ενίσχυσης	Συνολικό ποσό των ενισχύσεων προς ανάκτηση (κεφάλαιο)	Ήδη ανακτηθέν συνολικό ποσό	
			Κεφάλαιο	Τόκοι ανάκτησης
Λάρκο – μέτρο 2	30 000 000	30 000 000	0	0
Λάρκο – μέτρο 3	44 999 999,40	44 999 999,40	0	0
Λάρκο – μέτρο 4	10 820 824,95	10 820 824,95	0	0
Λάρκο – μέτρο 6	50 000 000	50 000 000	0	0

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 15 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Ιουνίου 2014, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 16 Στις 30 Οκτωβρίου 2014, η Επιτροπή κατέθεσε το υπόμνημα αντικρούσεως. Τα υπομνήματα απαντήσεως και ανταπαντήσεως κατατέθηκαν εμπροθέσμως.
- 17 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 9 Οκτωβρίου 2014, η Ανώνυμος Ελληνική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική Εταιρία Λαρύμνης Λάρκο ζήτησε να παρέμβει στην παρούσα δίκη προς στήριξη των αιτημάτων της προσφεύγουσας. Η αίτηση παρεμβάσεως απορρίφθηκε με διάταξη της 11ης Ιουνίου 2015, Λάρκο κατά Επιτροπής (Τ-423/14, μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:Τ:2015:439). Αίτηση αναιρέσεως της διατάξεως αυτής απορρίφθηκε επίσης με διάταξη της 6ης Οκτωβρίου 2015, Μεταλλευτική και Μεταλλουργική Εταιρία Λαρύμνης Λάρκο κατά Επιτροπής [C-385/15 P(I), μη δημοσιευθείσα, ΕΥ:C:2015:681].
- 18 Με απόφαση του προέδρου του ενάτου τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Σεπτεμβρίου 2015, η διαδικασία ανεστάλη μέχρι το Δικαστήριο να εκδώσει απόφαση περατώνουσα τη δίκη επί της υποθέσεως C-385/15 P(I). Η διαδικασία επαναλήφθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2015.
- 19 Κατόπιν μεταβολής της συνθέσεως των τμημάτων του Γενικού Δικαστηρίου, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 27, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο εισηγητής δικαστής τοποθετήθηκε στο έκτο τμήμα, στο οποίο και ανατέθηκε, κατά συνέπεια, η υπό κρίση υπόθεση.
- 20 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·
 - να διατάξει την επιστροφή, εντόκως, οποιουδήποτε χρηματικού ποσού έχει τυχόν «ανακτηθεί», αμέσως ή εμμέσως, επιστρεφόμενο από την προσφεύγουσα κατ' εκτέλεση της προσβαλλομένης αποφάσεως·
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 21 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή·
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 22 Προς στήριξη της προσφυγής της, η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως προβάλλεται ότι κακώς έκρινε η Επιτροπή ότι τα μέτρα 2 έως 4 και 6 (στο εξής: επίμαχα μέτρα) συνιστούν κρατικές ενισχύσεις μη συμβατές με την εσωτερική αγορά, με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας και με τον τρίτο προβάλλεται, επικουρικώς, ότι η Επιτροπή καθόρισε εσφαλμένα το ύψος της προς ανάκτηση ενισχύσεως όσον αφορά τα επίμαχα μέτρα και ότι διέταξε την ανάκτησή της κατά παράβαση θεμελιωδών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- 23 Το Γενικό Δικαστήριο κρίνει σκόπιμο να εξετάσει, καταρχάς, τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας, και, εν συνεχεία, τους λοιπούς λόγους ακυρώσεως κατά τη σειρά με την οποία αυτοί προβλήθηκαν.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας

- 24 Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν εξήγησε επαρκώς, στην προσβαλλόμενη απόφαση, πλείονα ζητήματα τα οποία αφορούν, πρώτον, το αν υφίσταται κρατική ενίσχυση, δεύτερον, το συμβατό των μέτρων 3, 4 και 6 με την εσωτερική αγορά και, τρίτον, την ποσοτικοποίηση των προς ανάκτηση ενισχύσεων ως προς τα μέτρα 2, 4 και 6.
- 25 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 26 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το περιεχόμενο της υποχρέωσης αιτιολογήσεως εξαρτάται από τη φύση της οικείας πράξεως και από το πλαίσιο εντός του οποίου αυτή εκδόθηκε. Από την αιτιολογία πρέπει να συνάγεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο το σκεπτικό του θεσμικού οργάνου, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους μεν ενδιαφερομένους να λάβουν γνώση των λόγων για τους οποίους ελήφθη το μέτρο, προκειμένου να μπορούν να προασπίσουν τα δικαιώματά τους και να διακριβώσουν αν η απόφαση είναι βάσιμη ή όχι, στο δε δικαιοδοτικό όργανο να ασκήσει τον εκ μέρους του έλεγχο νομιμότητας. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να προσδιορίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία πράξεως πληροί τις κατά το άρθρο 296 ΣΛΕΕ απαιτήσεις πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα όχι μόνον το γράμμα της, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται, καθώς και το σύνολο των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να λάβει θέση επί όλων των επιχειρημάτων που προέβαλαν ενώπιόν της οι ενδιαφερόμενοι, αλλά αρκεί να εκθέσει τα πραγματικά περιστατικά και τις νομικές εκτιμήσεις που έχουν καθοριστική σημασία στο πλαίσιο της οικονομίας της αποφάσεως (βλ. απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-102/07 και T-120/07, EU:T:2010:62, σκέψη 180 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 27 Τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας πρέπει να εξετασθούν με γνώμονα τις αρχές αυτές.
- 28 Καταρχάς, πρέπει να εξετασθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς την προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά το ζήτημα αν υφίσταται κρατική ενίσχυση και, επομένως, πρώτον, την ύπαρξη πλεονεκτήματος, δεύτερον, τη χρήση κρατικών πόρων ως προς τα μέτρα 2, 4 και 6 και, τρίτον, τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και τις επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.
- 29 Πρώτον, επισημαίνεται ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους εκτίμησε ότι τα επίμαχα μέτρα συνεπάγονταν την παροχή πλεονεκτήματος στη Λάρκο, όπως προκύπτει, αντιστοίχως, από τις αιτιολογικές σκέψεις 73 και 74 όσον αφορά το μέτρο 2, από τις αιτιολογικές σκέψεις 80 έως 85 όσον αφορά το μέτρο 3, από τις αιτιολογικές σκέψεις 90 έως 92 όσον αφορά το μέτρο 4 και από τις αιτιολογικές σκέψεις 101 και 102 όσον αφορά το μέτρο 6.

- 30 Στις μνημονευόμενες ανωτέρω στη σκέψη 29 αιτιολογικές σκέψεις, η Επιτροπή εξήγησε, αφενός, ότι οι εγγυήσεις του 2008, του 2010 και του 2011 συνιστούσαν κρατικές ενισχύσεις, δεδομένου ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις της ανακοινώσεώς της για την εφαρμογή των άρθρων [107] και [108 ΣΛΕΕ] στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ 2008, C 155, σ. 10, στο εξής: ανακοίνωση περί εγγυήσεων), διότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση, οπότε η προμήθεια εγγυήσεως δεν αντικατόπτριζε τον κίνδυνο μη εξοφλήσεως των δανείων για τα οποία είχε χορηγηθεί εγγύηση, και, αφετέρου, ότι η αύξηση κεφαλαίου του 2009 δεν πληρούσε το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή, δεδομένου ότι κανένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν είχε υποβληθεί προηγουμένως στους μετόχους, μολονότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση.
- 31 Δεύτερον, το αυτό ισχύει και όσον αφορά την κρίση της Επιτροπής ότι τα μέτρα 2, 4 και 6 συνεπάγονταν τη χρήση κρατικών πόρων, όπως προκύπτει, αντιστοίχως, από την αιτιολογική σκέψη 72 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά το μέτρο 2, από την αιτιολογική σκέψη 89 της αποφάσεως αυτής όσον αφορά το μέτρο 4 και από την αιτιολογική σκέψη 99 της ίδιας αποφάσεως όσον αφορά το μέτρο 6.
- 32 Στις προμνημονευθείσες στη σκέψη 31 αιτιολογικές σκέψεις, η Επιτροπή επισήμανε ότι τα επίμαχα μέτρα συνεπάγονταν, αφενός, τον κίνδυνο καταπτώσεως της εγγυήσεως για την οποία έγινε χρήση κρατικών πόρων και, αφετέρου, απώλεια χρηματοοικονομικών πόρων για το Δημόσιο, καθόσον δεν υφίστατο προσήκουσα αμοιβή διά προμηθειών εγγυήσεως σύμφωνων με τα ισχύοντα στην αγορά.
- 33 Τρίτον, το αυτό ισχύει και όσον αφορά την κρίση της Επιτροπής ότι τα επίμαχα μέτρα μπορούσαν να έχουν επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών και να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 75 και 76 της προσβαλλομένης αποφάσεως όσον αφορά το μέτρο 2 και από την παραπομπή προς αυτές στις αιτιολογικές σκέψεις 86, 93 και 103 της εν λόγω αποφάσεως όσον αφορά τα λοιπά επίμαχα μέτρα.
- 34 Στις προμνημονευθείσες στη σκέψη 33 αιτιολογικές σκέψεις, η Επιτροπή επισήμανε, αφενός, ότι η Λάρκο δραστηριοποιούνταν σε τομέα όπου τα προϊόντα διατίθενται στο εμπόριο εντός των κρατών μελών και εξήγε το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής της σε άλλα κράτη μέλη και, αφετέρου, ότι τα επίμαχα μέτρα παρείχαν στην επιχείρηση αυτή τη δυνατότητα να συνεχίσει τις δραστηριότητές της, αντιθέτως προς τους άλλους ανταγωνιστές της που αντιμετώπιζαν οικονομικές δυσχέρειες.
- 35 Μολονότι τα όσα εκτίθενται στις προμνημονευθείσες στη σκέψη 34 αιτιολογικές σκέψεις –ιδίως δε τα σχετικά με τη χρήση κρατικών πόρων και με τις επιπτώσεις στον ανταγωνισμό και στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών– έχουν εξαιρετικά συνοπτικό χαρακτήρα, αρκούν εντούτοις για να αιτιολογήσουν επαρκώς κατά νόμον την προσβαλλόμενη απόφαση, λαμβανομένου επίσης υπόψη του ότι η Επιτροπή ακολούθησε πάγια πρακτική ως προς τη λήψη αποφάσεως και ότι το πλαίσιο εντός του οποίου εκδόθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση ήταν σαφώς γνωστό στην προσφεύγουσα. Εξάλλου, κατά τη διοικητική διαδικασία, οι ίδιες οι ελληνικές αρχές δεν αμφισβήτησαν ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις σχετικά με τη χρήση κρατικών πόρων και τις επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.
- 36 Επομένως, από την προσβαλλόμενη απόφαση συνάγεται κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο το σκεπτικό της Επιτροπής και παρέχεται η δυνατότητα στη μεν προσφεύγουσα να αναπτύξει τα επιχειρήματά της ως προς το βάσιμο του σκεπτικού αυτού, στο δε Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχο νομιμότητάς.
- 37 Κατά δεύτερο λόγο, πρέπει να εξετασθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς την προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά το μη συμβατό των μέτρων 3, 4 και 6 με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.

- 38 Αρκεί, συναφώς, η επισήμανση ότι, αφενός, οι ελληνικές αρχές δεν επικαλέσθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία την προβλεπόμενη από τη διάταξη αυτή εξαίρεση και ότι, αφετέρου, ως εκ της φύσεώς τους τα επίμαχα μέτρα δεν είναι κατάλληλα για να χρησιμοποιηθούν με σκοπό την αποκατάσταση των ζημιών που προκλήθηκαν λόγω έκτακτων γεγονότων, δεδομένου ότι είναι χαρακτήρα γενικού και ανεξάρτητου από τις ζημίες που υποστηρίζεται ότι προκλήθηκαν λόγω έκτακτων γεγονότων.
- 39 Λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων αυτών, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν αιτιολόγησε επαρκώς τη μη εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.
- 40 Κατά τρίτο λόγο, πρέπει να εξετασθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς την προσβαλλόμενη απόφαση όσον αφορά την ποσοτικοποίηση των προς ανάκτηση ενισχύσεων σχετικά με τα μέτρα 2, 4 και 6.
- 41 Επισημαίνεται συναφώς ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή διευκρίνισε ότι οι εγγυήσεις του 2008, του 2010 και του 2011 παρείχαν στη Λάρκο πλεονέκτημα ίσο με το ποσό του δανείου για το οποίο χορηγήθηκε εγγύηση, δεδομένου ότι η Λάρκο, ως προβληματική επιχείρηση, δεν θα μπορούσε να τύχει της χρηματοδότησεως αυτής από την αγορά χωρίς τις εν λόγω εγγυήσεις. Η εξήγηση αυτή συνάγεται, αντιστοίχως, από την αιτιολογική σκέψη 77 όσον αφορά το μέτρο 2, από την αιτιολογική σκέψη 94 όσον αφορά το μέτρο 4 και από την αιτιολογική σκέψη 104 όσον αφορά το μέτρο 6. Επιπλέον, στις αιτιολογικές σκέψεις 56 έως 66, η Επιτροπή εκθέτει λεπτομερώς τη δυσχερή θέση στην οποία βρισκόταν η Λάρκο κατά τον χρόνο λήψεως των μέτρων ενισχύσεως.
- 42 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η ποσοτικοποίηση των προς ανάκτηση ενισχύσεων αιτιολογείται προσηκόντως στην προσβαλλόμενη απόφαση.
- 43 Τέλος, διαπιστώνεται ότι, εν γένει, τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας περί ελλείψεως αιτιολογίας συμπίπτουν σε μεγάλο βαθμό με εκείνα τα οποία προβάλλονται στο πλαίσιο του πρώτου και του τρίτου λόγου ακυρώσεως και τα οποία αφορούν την ορθότητα του σκεπτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως μάλλον παρά την επάρκειά του από τυπικής απόψεως. Αρκεί συναφώς η διαπίστωση ότι, κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως αποτελεί ουσιώδη τύπο που πρέπει να διακρίνεται από το ζήτημα της ορθότητας της αιτιολογίας, δεδομένου ότι το δεύτερο αφορά την ουσιαστική νομιμότητα της προσβαλλομένης πράξεως (αποφάσεις της 22ας Μαρτίου 2001, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-17/99, EU:C:2001:178, σκέψη 35, και της 18ης Ιανουαρίου 2005, Confédération Nationale du Crédit Mutuel κατά Επιτροπής, T-93/02, EU:T:2005:11, σκέψη 67). Τα επιχειρήματα αυτά, καθόσον προβάλλονται στο πλαίσιο λόγου με τον οποίο υποστηρίζεται η ύπαρξη παραβάσεως της υποχρέωσεως αιτιολογήσεως, δεν μπορούν, κατά συνέπεια, παρά να απορριφθούν ως αλυσιτελή (βλ., σχετικώς, απόφαση της 3ης Μαΐου 2017, Gfi PSF κατά Επιτροπής, T-200/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2017:294, σκέψη 34 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 44 Ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει, επομένως, να απορριφθεί.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται πλάνη ως προς τον χαρακτηρισμό των επίμαχων μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων μη συμβατών με την εσωτερική αγορά

- 45 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως, η προσφεύγουσα προβάλλει πλάνη όσον αφορά τον χαρακτηρισμό των επίμαχων μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων μη συμβατών με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 46 Ο λόγος αυτός αποτελείται, κατ' ουσίαν, από τέσσερα σκέλη.
- 47 Το πρώτο και το δεύτερο σκέλος αφορούν τον χαρακτηρισμό των επίμαχων μέτρων ως κρατικής ενισχύσεως, συγκεκριμένα δε, αφενός, την ύπαρξη πλεονεκτήματος σχετικά με όλα τα επίμαχα μέτρα και, αφετέρου, τη χρήση κρατικών πόρων σχετικά με τα μέτρα 2, 4 και 6.

48 Το τρίτο και το τέταρτο σκέλος αφορούν το συμβατό των μέτρων με την εσωτερική αγορά βάσει, αφενός, του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ σχετικά με τα μέτρα 3, 4 και 6 και, αφετέρου, του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ σχετικά με το μέτρο 6.

Επί του πρώτου σκέλους, το οποίο αφορά την ύπαρξη πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

49 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ απαγορεύονται τα μέτρα τα οποία, διά της χρήσεως κρατικών πόρων, παρέχουν, αποκλειστικώς σε ορισμένες επιχειρήσεις ή σε ορισμένους κλάδους δραστηριότητας, πλεονέκτημα το οποίο νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και το οποίο δύναται να έχει επιπτώσεις στο εμπόριο μεταξύ των κρατών μελών.

50 Η έννοια της ενισχύσεως δεν περιλαμβάνει μόνον τις θετικές παροχές, αλλά και τις παρεμβάσεις οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, απαλλάσσουν από τις συνήθεις επιβαρύνσεις του προϋπολογισμού μιας επιχειρήσεως και οι οποίες, ως εκ τούτου, χωρίς να αποτελούν επιδοτήσεις εν στενή έννοια, έχουν ίδια φύση και όμοια αποτελέσματα με αυτές. Χαρακτηρίζονται, επομένως, ως κρατικές ενισχύσεις όλες οι παρεμβάσεις οι οποίες, με οποιαδήποτε μορφή, ενδέχεται να ευνοούν άμεσα ή έμμεσα επιχειρήσεις ή πρέπει να θεωρηθούν οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο δεν θα είχε η δικαιούχος επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες αγοράς (βλ. απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 94 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

51 Αντιθέτως, οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για τον χαρακτηρισμό μέτρου ως ενισχύσεως, κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ, δεν πληρούνται οσάκις η δικαιούχος δημόσια επιχείρηση μπορούσε, υπό περιστάσεις που αντιστοιχούν στις κανονικές συνθήκες της αγοράς, να τύχει του ίδιου πλεονεκτήματος με εκείνο το οποίο της παρασχέθηκε μέσω κρατικών πόρων, στοιχείο το οποίο εκτιμάται, στην περίπτωση των δημοσίων επιχειρήσεων, εφαρμόζοντας, καταρχήν, το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή που ενεργεί στο πλαίσιο οικονομίας της αγοράς (βλ. απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, σκέψη 78 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

52 Όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται με τη μορφή εγγυήσεως, δεν αποκλείεται η εγγύηση του Δημοσίου να συνιστά αφεαυτής παροχή πλεονεκτημάτων τα οποία δύναται να συνεπάγονται πρόσθετη επιβάρυνση του Δημοσίου. Πράγματι, οσάκις το χορηγούμενο δάνειο τελεί υπό την εγγύηση των δημοσίων αρχών κράτους μέλους, ο δανειολήπτης αποκτά κατά κανόνα πλεονέκτημα, καθόσον το οικονομικό κόστος που φέρει είναι κατώτερο εκείνου που θα έφερε εάν έπρεπε να λάβει την ίδια χρηματοδότηση και την ίδια εγγύηση σε τιμές της αγοράς (βλ. απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψεις 95 και 96 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

53 Εν συνεχεία, πρέπει να υπομνησθεί ότι στην Επιτροπή εναπόκειται να αποδείξει την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Συναφώς, για να διακριβωθεί αν η δικαιούχος επιχείρηση τυγχάνει οικονομικού πλεονεκτήματος που δεν θα είχε υπό κανονικές συνθήκες της αγοράς, κατ' εφαρμογήν του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή, η Επιτροπή οφείλει να προβεί σε πλήρη ανάλυση όλων των κρίσιμων στοιχείων της επίμαχης ενέργειας και του πλαισίου στο οποίο αυτή εντάσσεται, περιλαμβανομένης της καταστάσεως της δικαιούχου επιχειρήσεως και της οικείας αγοράς (βλ. απόφαση της 26ης Μαΐου 2016, France και IFP Énergies nouvelles κατά Επιτροπής, T-479/11 και T-157/12, EU:T:2016:320, σκέψη 71 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

54 Όσον αφορά, ειδικότερα, το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή, η νομολογία έχει διευκρινίσει ότι το κριτήριο αυτό, οσάκις δύναται να τύχει εφαρμογής, καταλέγεται μεταξύ των στοιχείων τα οποία οφείλει να λάβει υπόψη η Επιτροπή για να αποδείξει την ύπαρξη τέτοιας ενισχύσεως (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, σκέψη 103).

- 55 Κατά συνέπεια, οσάκις συνάγεται ότι το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή δύναται να τύχει εφαρμογής, εναπόκειται στην Επιτροπή να ζητήσει από το οικείο κράτος μέλος την παροχή όλων των κρίσιμων στοιχείων τα οποία της καθιστούν δυνατό να διακριβώσει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής του κριτηρίου αυτού, το δε εν λόγω θεσμικό όργανο δύναται να αρνηθεί να εξετάσει τα στοιχεία αυτά μόνον εφόσον τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία είναι μεταγενέστερα της λήψεως της αποφάσεως για την πραγματοποίηση της επίμαχης επενδύσεως (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, σκέψη 104). Εάν το κράτος μέλος προσκομίσει στην Επιτροπή τα αποδεικτικά στοιχεία, το εν λόγω θεσμικό όργανο οφείλει να προβεί σε συνολική εκτίμηση λαμβάνουσα υπόψη κάθε κρίσιμο εν προκειμένω στοιχείο, το οποίο του παρέχει τη δυνατότητα να κρίνει αν η δικαιούχος επιχείρηση προδήλως δεν θα ετύγχανε παρεμφερών διευκολύνσεων εκ μέρους ιδιώτη επιχειρηματία (απόφαση της 24ης Ιανουαρίου 2013, Frucona Košice κατά Επιτροπής, C-73/11 P, EU:C:2013:32, σκέψη 73).
- 56 Τούτου δοθέντος, εάν κράτος μέλος επικαλεσθεί το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή κατά τη διοικητική διαδικασία, οφείλει, σε περίπτωση αμφιβολίας, να αποδείξει αδιαμφισβήτητα και βάσει αντικειμενικών και επαληθεύσιμων στοιχείων ότι το μέτρο που εφάρμοσε συναρτάται με την ιδιότητα του μετόχου που έχει το κράτος αυτό. Από τα στοιχεία αυτά πρέπει να συνάγεται σαφώς ότι το οικείο κράτος μέλος είχε λάβει, πριν ή συγχρόνως με την παροχή του οικονομικού πλεονεκτήματος, την απόφαση να προβεί, με το μέτρο που πράγματι έλαβε, σε επένδυση στην ελεγχόμενη από αυτό δημόσια επιχείρηση. Είναι δυνατόν να ζητηθούν προς τούτο, μεταξύ άλλων, στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η απόφαση αυτή στηρίζεται σε οικονομικές εκτιμήσεις παρεμφερείς με εκείνες στις οποίες θα προέβαινε, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως, ένας ορθολογικός ιδιώτης επενδυτής ευρισκόμενος στην πλησιέστερη κατά το δυνατόν κατάσταση εκείνης του εν λόγω κράτους μέλους, προτού προβεί στη συγκεκριμένη επένδυση, προκειμένου να προσδιορίσει τη μελλοντική αποδοτικότητα της επενδύσεως αυτής (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, σκέψεις 82 έως 84).
- 57 Αντιθέτως, οικονομικού χαρακτήρα εκτιμήσεις μεταγενέστερες της παροχής του πλεονεκτήματος, αναδρομική διαπίστωση της πραγματικής αποδοτικότητας της επενδύσεως του οικείου κράτους μέλους ή δικαιολογίες μεταγενέστερες της επιλογής της εφαρμοσθείσας στην πράξη διαδικασίας δεν αρκούν για να αποδειχθεί ότι το κράτος μέλος αυτό είχε λάβει, πριν ή συγχρόνως με την παροχή του επίμαχου πλεονεκτήματος, την απόφαση αυτή υπό την ιδιότητα του μετόχου (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2012, Επιτροπή κατά EDF, C-124/10 P, EU:C:2012:318, σκέψη 85). Πράγματι, για να εξετασθεί αν το Δημόσιο επέδειξε συμπεριφορά συνετού επενδυτή που ενεργεί στο πλαίσιο οικονομίας της αγοράς, το ζήτημα κατά πόσον η συμπεριφορά του Δημοσίου ήταν ορθολογική από οικονομικής απόψεως πρέπει να κριθεί εντός του χρονικού πλαισίου της λήψεως των μέτρων χρηματοδοτικής ενισχύσεως και, επομένως, να αποφευχθεί οποιαδήποτε εκτίμηση στηριζόμενη σε μεταγενέστερη κατάσταση (απόφαση της 16ης Μαΐου 2002, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-482/99, EU:C:2002:294, σκέψη 71). Τούτο ισχύει ιδίως οσάκις η Επιτροπή εξετάζει την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως σε σχέση με μέτρο το οποίο δεν της έχει κοινοποιηθεί και το οποίο έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή από την οικεία δημόσια οντότητα κατά τον χρόνο που η Επιτροπή προβαίνει στον εκ μέρους της έλεγχο (βλ., σχετικώς, απόφαση της 25ης Ιουνίου 2015, SACE και Sace BT κατά Επιτροπής, T-305/13, κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση, EU:T:2015:435, σκέψη 94).
- 58 Τέλος, όσον αφορά το εύρος του δικαστικού ελέγχου της προσβαλλομένης αποφάσεως με γνώμονα το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, επισημαίνεται ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως έχει νομικό χαρακτήρα και πρέπει να ερμηνεύεται βάσει αντικειμενικών στοιχείων. Για τον λόγο αυτό, το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης οφείλει, καταρχήν και λαμβανομένων υπόψη τόσο των συγκεκριμένων στοιχείων της διαφοράς της οποίας το δικαιοδοτικό όργανο αυτό έχει επιληφθεί όσο και του τεχνικού η σύνθετου χαρακτήρα των εκτιμήσεων στις οποίες προέβη η Επιτροπή, να ασκεί πλήρη έλεγχο όσον αφορά το ζήτημα αν ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (βλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2012, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, T-29/10 και T-33/10, EU:T:2012:98, σκέψη 100 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 59 Ωστόσο, κατά η νομολογία έχει επίσης δεχθεί ότι ο δικαστικός έλεγχος είναι περιορισμένος, όσον αφορά το ζήτημα αν ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, οσάκις οι εκτιμήσεις στις οποίες προέβη η Επιτροπή είναι τεχνικού ή σύνθετου χαρακτήρα. Εναπόκειται, πάντως, στο Γενικό Δικαστήριο να κρίνει αν τούτο συμβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση (βλ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2012, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, T-29/10 και T-33/10, EU:T:2012:98, σκέψη 101 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Συναφώς, σε περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή οφείλει, προκειμένου να διακριβώσει αν ένα μέτρο εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, να εφαρμόσει το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή, η χρήση του κριτηρίου αυτού συνεπάγεται, εν γένει, ότι η Επιτροπή προβαίνει σε σύνθετη οικονομική εκτίμηση (βλ., σχετικώς, απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, σκέψη 68).
- 60 Εντούτοις, μολονότι η Επιτροπή απολαύει ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως, η άσκηση της οποίας προϋποθέτει εκτιμήσεις οικονομικής φύσεως εντός του πλαισίου της Ένωσης, τούτο δεν συνεπάγεται ότι το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης δεν πρέπει να ελέγχει την εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνεία δεδομένων οικονομικού χαρακτήρα. Πράγματι, κατά τη νομολογία, το δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης οφείλει να ελέγχει όχι μόνον την ακρίβεια, την αξιοπιστία και τη συνοχή των προβαλλομένων αποδεικτικών στοιχείων, αλλά και το ζήτημα αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των κρίσιμων στοιχείων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για την εκτίμηση σύνθετης καταστάσεως και αν δύναται να τεκμηριώσουν τις εξ αυτών συναγόμενες κρίσεις (αποφάσεις της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, σκέψεις 64 και 65, και της 2ας Μαρτίου 2012, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, T-29/10 και T-33/10, EU:T:2012:98, σκέψη 102).
- 61 Εντούτοις, δεν εναπόκειται στο δικαιοδοτικό όργανο της Ένωσης, στο πλαίσιο του ελέγχου αυτού, να υποκαθιστά την Επιτροπή στην οικονομική εκτίμησή της. Πράγματι, ο έλεγχος των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης επί των σύνθετων οικονομικών εκτιμήσεων της Επιτροπής είναι περιορισμένος και αφορά, κατ' ανάγκη, μόνον τη διακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων περί διαδικασίας και αιτιολογήσεως, της ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών και του ότι δεν υφίσταται πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και κατάχρηση εξουσίας (αποφάσεις της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Scott, C-290/07 P, EU:C:2010:480, σκέψη 66, και της 2ας Μαρτίου 2012, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, T-29/10 και T-33/10, EU:T:2012:98, σκέψη 103).
- 62 Τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα όσον αφορά καθένα από τα επίμαχα μέτρα ενισχύσεων πρέπει να εξετασθούν με γνώμονα τη νομολογία αυτή.

– *Επί του μέτρου 2 (εγγύηση του 2008)*

- 63 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι με την εγγύηση του 2008 δεν παρέχεται κανένα πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον η εγγύηση αυτή πληροί τις προϋποθέσεις του σημείου 3.2, στοιχεία α' έως δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων.
- 64 Πρώτον, κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα την προϋπόθεση του σημείου 3.2, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, η οποία επιτάσσει να μην αντιμετωπίζει ο δανειολήπτης οικονομικές δυσχέρειες προκειμένου να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο κρατικής ενισχύσεως.
- 65 Κατά την προσφεύγουσα, η οικονομική κατάσταση της Λάρκο επιδεινώθηκε περί τα μέσα του 2008, ενώ κατά το χρονικό διάστημα από το 2004 έως τα μέσα του 2008 η επιχείρηση εμφάνιζε κερδοφορία και θετικά οικονομικά στοιχεία και, ως εκ τούτου, κατέστη «προβληματική επιχείρηση», κατά την έννοια των κατευθυντήριων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως, από το έτος 2009 και μόνον, όταν η οικονομική κατάστασή της επιδεινώθηκε λόγω της πτώσεως της τιμής του νικελίου διεθνώς.

- 66 Το καθοριστικής σημασίας χρονικό σημείο για την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή, συγκεκριμένα δε αυτό της χορηγήσεως της εγγυήσεως, ανάγεται, κατά την προσφεύγουσα, στο δεύτερο εξάμηνο του 2008, δηλαδή πριν από τη λήξη της χρήσεως του 2008 και, επομένως, πριν τα αρνητικά αποτελέσματα αποτυπωθούν στις οικονομικές καταστάσεις της επιχειρήσεως. Εξάλλου, αντιθέτως προς ό,τι διατείνεται η Επιτροπή, η Λάρκο τήρησε την προβλεπόμενη από την ελληνική νομοθεσία υποχρέωση να λάβει τα προσήκοντα μέτρα σε περίπτωση κατά την οποία το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της καταστεί κατώτερο από το ήμισυ του μετοχικού κεφαλαίου, συγκαλώντας τη γενική συνέλευση της εταιρίας εντός εξαμήνου από τη λήξη της χρήσεως του 2008.
- 67 Δεύτερον, η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα την προϋπόθεση του σημείου 3.2, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, που προβλέπει ότι η εγγύηση συνεπάγεται την καταβολή προμήθειας σύμφωνης με την ισχύουσα στην αγορά τιμή.
- 68 Καταρχάς, κατά την προσφεύγουσα, η ετήσια προμήθεια εγγυήσεως ύψους 1 % αντανakλούσε την καλή πιστοληπτική ικανότητα της Λάρκο κατά τον χρόνο παροχής της εγγυήσεως, λαμβανομένης υπόψη της κερδοφορίας της εταιρίας κατά την προηγούμενη τριετία· περαιτέρω, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, κατά τη διάρκεια του ιδίου έτους 2008, η ΑΤΕ χορήγησε στη Λάρκο δάνειο άνευ εγγυήσεως και, τέλος, η εν λόγω προμήθεια ήταν σύμφωνη με τις προμήθειες που εισέπραξε το Ελληνικό Δημόσιο για εγγυήσεις δανείων που χορηγήθηκαν σε άλλες εταιρίες ευρισκόμενες σε παρεμφερή κατάσταση με αυτήν της προσφεύγουσας.
- 69 Τρίτον, η Επιτροπή εφάρμοσε εσφαλμένα τις προϋποθέσεις του σημείου 3.2, στοιχεία β' και γ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, η πρώτη εκ των οποίων προβλέπει ότι η εγγύηση πρέπει να συνδέεται με συγκεκριμένη οικονομική συναλλαγή, να αφορά καθορισμένο μέγιστο ποσό και να είναι χρονικώς περιορισμένη, ενώ η δεύτερη ότι η εγγύηση «δεν καλύπτει ποσοστό μεγαλύτερο του 80 % του ποσού του δανείου που εξακολουθεί να οφείλεται, [πλην όμως] ο περιορισμός αυτός δεν ισχύει για εγγυήσεις που καλύπτουν χρεωστικούς τίτλους».
- 70 Κατά την προσφεύγουσα, η Επιτροπή παρέβλεψε το ότι η εγγύηση μπορούσε να μετρηθεί ορθώς και ότι το ποσοστό καλύψεως της εγγυήσεως, δηλαδή 100 %, ήταν δικαιολογημένο προκειμένου περί εγγυήσεως χορηγηθείσας για την κάλυψη χρεωστικού τίτλου κατά την έννοια της οδηγίας 2004/109/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Δεκεμβρίου 2004, για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/34/ΕΚ (ΕΕ 2004, L 390, σ. 38).
- 71 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 72 Υπενθυμίζεται ότι, με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι το επίμαχο μέτρο παρείχε επιλεκτικό πλεονέκτημα στη Λάρκο, διότι δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του σημείου 3.2, στοιχεία α' και δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων: αφενός, η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση και, αφετέρου, η ύψους 1 % προμήθεια εγγυήσεως δεν αντικατόπτριζε τον κίνδυνο αθετήσεως της υποχρέωσης αποπληρωμής των δανείων για τα οποία είχε χορηγηθεί εγγύηση.
- 73 Πρέπει, επομένως, να εξετασθεί αν ορθώς κατά νόμον έκρινε η Επιτροπή ότι δεν πληρούνταν εν προκειμένω οι προϋποθέσεις του σημείου 3.2, στοιχεία α' και δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν η μη συνδρομή των εν λόγω προϋποθέσεων αρκούσε για να αποδειχθεί ότι με το επίμαχο μέτρο παρεχόταν στη Λάρκο πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, τούτο δε ανεξαρτήτως των προϋποθέσεων του σημείου 3.2, στοιχεία β' και γ', της ανακοινώσεως αυτής.

- 74 Καταρχάς, όσον αφορά την προϋπόθεση του σημείου 3.2, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, πρέπει να εξετασθεί αν ορθώς έκρινε η Επιτροπή ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση κατά την έννοια της ανακοινώσεως αυτής και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, αν το Ελληνικό Δημόσιο γνώριζε ή όφειλε να γνωρίζει τη δυσχερή κατάσταση της επιχειρήσεως αυτής κατά τον χρόνο παροχής της εγγυήσεως του 2008.
- 75 Όσον αφορά τον χαρακτηρισμό της Λάρκο ως «προβληματικής επιχειρήσεως», πρέπει να υπομνησθεί ότι το σημείο 3.2, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων παραπέμπει στις κατευθυντήριες γραμμές περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως.
- 76 Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές, καθόσον αφορούν την υπό κρίση περίπτωση, προβλέπουν τα εξής:
- κατά το σημείο 9, μια επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως προβληματική «εφόσον δεν είναι ικανή, με δικούς της οικονομικούς πόρους ή με τους πόρους που είναι ικανή να εξασφαλίσει από τους ιδιοκτήτες/μέτοχους της και τους πιστωτές της, να ανακόψει τη ζημιογόνο πορεία της, η οποία, χωρίς εξωτερική παρέμβαση από το κράτος, θα την οδηγήσει προς μία σχεδόν βέβαιη οικονομική εξαφάνιση βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα»·
 - κατά το σημείο 10, στοιχείο α', γίνεται, καταρχήν, δεκτό ότι μια επιχείρηση είναι προβληματική, ανεξαρτήτως του μεγέθους της, «εάν πρόκειται για εταιρία περιορισμένης ευθύνης, εφόσον έχει απολεσθεί πάνω από το μισό του εγγεγραμμένου της κεφαλαίου και άνω του ενός τετάρτου του κεφαλαίου αυτού έχει απολεσθεί κατά τη διάρκεια των δώδεκα τελευταίων μηνών»·
 - κατά το σημείο 11, «ακόμα και στην περίπτωση που δεν συντρέχει καμία από τις περιστάσεις που αναφέρονται στο σημείο 10, μια εταιρία μπορεί να συνεχίσει να θεωρείται προβληματική, ιδιαίτερα όταν υπάρχουν οι συνήθεις ενδείξεις μιας προβληματικής επιχείρησης όπως αύξηση των ζημιών, μείωση του κύκλου εργασιών, διόγκωση των αποθεμάτων, πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα, φθίνουσα ταμειακή ροή, αυξανόμενη δανειοληψία, αύξηση των οικονομικών επιβαρύνσεων καθώς και εξασθένηση ή εξαφάνιση της αξίας του καθαρού ενεργητικού».
- 77 Εν προκειμένω, στις αιτιολογικές σκέψεις 56 έως 66 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή χαρακτήρισε τη Λάρκο ως «προβληματική επιχείρηση» κατά τον χρόνο λήψεως των επίμαχων μέτρων, περιλαμβανομένης της εγγυήσεως του 2008. Η Επιτροπή στηρίχθηκε στις οικονομικές καταστάσεις της Λάρκο κατά το χρονικό διάστημα από το 2007 έως το πρώτο εξάμηνο του 2012, μνημόνευσε δε τις ακόλουθες περιστάσεις:
- πρώτον, όσον αφορά την εφαρμογή του σημείου 10, στοιχείο α', των κατευθυντήριων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως, το 2008 η Λάρκο είχε αρνητικά ίδια κεφάλαια, ενώ οι συσσωρευμένες ζημίες της υπερέβαιναν το εγγεγραμμένο μετοχικό κεφάλαιό της. Συναφώς, το γεγονός ότι το ποσό του μετοχικού κεφαλαίου της δεν είχε μειωθεί κατά ποσοστό που υπερέβαινε το ήμισυ, όπως προβλέπει το σημείο 10 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, οφείλεται, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, αποκλειστικώς στο ότι η Λάρκο δεν έλαβε τα προσήκοντα μέτρα που προβλέπει η ελληνική νομοθεσία·
 - δεύτερον, όσον αφορά το σημείο 11 των εν λόγω κατευθυντήριων γραμμών, ο κύκλος εργασιών της Λάρκο μειώθηκε σημαντικά κατά το χρονικό διάστημα από το 2007 έως το 2009, η δε επιχείρηση υπέστη σημαντικές ζημίες κατά τα έτη 2008 και 2009. Επιπλέον, μολονότι ο κύκλος εργασιών και τα έσοδα της Λάρκο αυξήθηκαν κατά τα έτη 2010 και 2011, οι αυξήσεις αυτές δεν αποδείχθηκαν επαρκείς για να καταστήσουν δυνατή την οικονομική ανάκαμψή της·
 - τρίτον, αντιθέτως προς τις παρατηρήσεις των ελληνικών αρχών, οι δυσχέρειες της Λάρκο κατά τα έτη 2008 και 2009 δεν οφείλονταν στην πτώση της τιμής του σιδηρονικελίου.

- 78 Διαπιστώνεται ότι, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών αποτελεσμάτων στα οποία παραπέμπει η προσβαλλόμενη απόφαση και τα οποία δεν αμφισβητεί η προσφεύγουσα, η Λάρκο εμφάνιζε σαφώς αρνητικά ίδια κεφάλαια, τα οποία συνεπάγονταν σημαντική μείωση του μετοχικού κεφαλαίου της, μείωση του ύψους του κύκλου εργασιών της σχεδόν κατά το ήμισυ σε σχέση με το προηγούμενο έτος και σημαντικές ζημίες.
- 79 Συναφώς, επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η μνημονευόμενη από την Επιτροπή ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων μπορεί να χαρακτηριστεί ως σοβαρή ένδειξη περί του ότι επιχείρηση βρίσκεται σε προβληματική οικονομική κατάσταση (βλ., σχετικώς, απόφαση της 3ης Μαρτίου 2010, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-102/07 και T-120/07, EU:T:2010:62, σκέψη 106). Το αυτό ισχύει και για την ουσιώδη μείωση του κύκλου εργασιών και τις σημαντικές ζημίες που συσσώρευσε η Λάρκο κατά το έτος 2008, στοιχεία τα οποία μνημονεύονται εξάλλου στο σημείο 11 των κατευθυντήριων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως (βλ. σκέψη 77, τρίτο εδάφιο, ανωτέρω).
- 80 Περαιτέρω, από τα συνημμένα στον φάκελο της υποθέσεως έγγραφα προκύπτει ότι η εγγύηση του 2008 χορηγήθηκε με υπουργική απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2008. Ως εκ τούτου, το γεγονός ότι η επιδείνωση άρχισε να εκδηλώνεται μόλις περί τα μέσα του 2008 δεν απέκλειε την εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση στα τέλη του 2008, κατά τον χρόνο χορηγήσεως της εγγυήσεως.
- 81 Τέλος, όπως επισημάνθηκε στις αιτιολογικές σκέψεις 63 και 64 της προσβαλλομένης αποφάσεως, το ενδεχόμενο η προβληματική οικονομική κατάσταση της προσφεύγουσας να οφείλεται σε απρόβλεπτη πτώση της τιμής του σιδηρονικελίου, ακόμη κι αν γίνει δεκτό ότι έχει αποδειχθεί ως γεγονός, δεν κλονίζει την κρίση ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση.
- 82 Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που διέθετε και της ευχέρειάς της εκτιμήσεως (βλ. την προμνημονευθείσα στη σκέψη 60 νομολογία), ορθώς θεώρησε η Επιτροπή ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση όταν της χορηγήθηκε η εγγύηση του 2008.
- 83 Τούτου δοθέντος, πρέπει να εξετασθεί αν, κατά τον χρόνο χορηγήσεως της εγγυήσεως του 2008, το Ελληνικό Δημόσιο, ως μέτοχος της Λάρκο, έπρεπε να γνωρίζει την προβληματική οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως αυτής. Πράγματι, σύμφωνα με τη μνημονευθείσα στην ανωτέρω σκέψη 56 νομολογία, το ζήτημα αν κράτος μέλος ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής πρέπει να εκτιμάται κατά τον χρόνο λήψεως της αποφάσεως του κράτους αυτού να προβεί στην επένδυση.
- 84 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προβληματική αυτή κατάσταση παρουσιάσθηκε μόνον μετά το τέλος του 2008, όταν αποτυπώθηκε στις οικονομικές καταστάσεις που καταρτίσθηκαν κατά το τέλος του οικονομικού έτους. Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα διευκρίνισε ότι, ως εταιρία χωρίς εισηγμένες στο χρηματιστήριο μετοχές, δεν είχε καμία υποχρέωση να συντάσσει τριμηνιαίες ή άλλες ενδιάμεσες καταστάσεις και δεν προσκόμιζε τέτοια στοιχεία στο Γενικό Δικαστήριο.
- 85 Από κανένα εκ των περιλαμβανομένων στη δικογραφία στοιχείων δεν αποδεικνύεται με βεβαιότητα ότι το κράτος μέλος γνώριζε την προβληματική οικονομική κατάσταση της Λάρκο κατά τον χρόνο χορηγήσεως της εγγυήσεως του 2008. Εγείρεται, επομένως, το ζήτημα αν η Επιτροπή προέβη στην απόδειξη της οποίας έφερε το βάρος στηριζόμενη, κατ' ουσίαν, στο τεκμήριο περί του ότι το Ελληνικό Δημόσιο όφειλε να γνωρίζει την προβληματική κατάσταση της Λάρκο στα τέλη του 2008, όταν χορήγησε την εγγύηση.
- 86 Επισημαίνεται συναφώς ότι, κατά τη μνημονευθείσα στην ανωτέρω σκέψη 56 νομολογία, οσάκις κράτος μέλος επικαλείται το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή κατά τη διοικητική διαδικασία, οφείλει, σε περίπτωση αμφιβολίας, να αποδείξει αδιαμφισβήτητα και βάσει αντικειμενικών και επαληθεύσιμων στοιχείων ότι το μέτρο που εφάρμοσε συναρτάται με την ιδιότητα του μετόχου που έχει το κράτος αυτό, προσκομίζοντας, μεταξύ άλλων, στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η απόφασή του

στηρίζεται σε οικονομικές εκτιμήσεις παρεμφερείς με εκείνες στις οποίες θα προέβαινε, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης περιπτώσεως, ένας ορθολογικός ιδιώτης επενδυτής ευρισκόμενος στην πλησιέστερη κατά το δυνατόν κατάσταση εκείνης του εν λόγω κράτους μέλους, προτού προβεί στη συγκεκριμένη επένδυση, προκειμένου να προσδιορίσει τη μελλοντική αποδοτικότητα της επενδύσεως αυτής.

- 87 Εν προκειμένω, στην απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας ελέγχου, η Επιτροπή είχε ήδη διαπιστώσει ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση από το 2008, στοιχείο συναγόμενο από τις οικονομικές καταστάσεις της Λάρκο, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 78 ανωτέρω. Η προσφεύγουσα, εξάλλου, υποστήριξε στα δικόγραφα της ότι «η αρνητική εικόνα των οικονομικών στοιχείων της [...] άρχισε να διαπιστώνεται από τον Ιούλιο [του] 2008» και, μολονότι επισημαίνει ότι «είχε κερδοφορία και καλά οικονομικά στοιχεία έως τα μέσα [του έτους εκείνου]», αναγνωρίζει ότι «στη συνέχεια παρουσίασε απότομη επιδείνωση η οποία οδήγησε την [εταιρία] να έχει εξαιρετικά αρνητική εικόνα στο τέλος του έτους».
- 88 Τούτου δοθέντος, ούτε οι ελληνικές αρχές κατά τη διοικητική διαδικασία ούτε η προσφεύγουσα στο πλαίσιο της παρούσας δίκης απέδειξαν ότι το Ελληνικό Δημόσιο προέβη σε οποιαδήποτε ενέργεια προκειμένου να ενημερωθεί για την οικονομική κατάσταση της Λάρκο κατά τον χρόνο χορηγήσεως της εγγυήσεως του 2008. Δεν απέδειξαν, βάσει ιδίως λογιστικών εγγράφων της εταιρίας αυτής, ότι δεν μπορούσαν να γνωρίζουν τις οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετώπιζε η προσφεύγουσα.
- 89 Υπό τις συνθήκες αυτές, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι ήταν εύλογο ή, τουλάχιστον, όχι προδήλως πεπλανημένο να κρίνει η Επιτροπή ότι ένας συνετός μέτοχος τουλάχιστον θα ενημερωνόταν για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση της επιχειρήσεως πριν της χορηγήσει εγγύηση όπως αυτή του 2008. Επρόκειτο, άλλωστε, για τον πλειοψηφικό μέτοχο της επιχειρήσεως αυτής, το δε μέτρο ελήφθη προς το τέλος του λογιστικού έτους.
- 90 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, επισημαίνεται ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως χαρακτηρίζοντας τη Λάρκο ως προβληματική επιχείρηση κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου 2 και ότι, ως εκ τούτου, απέδειξε ότι δεν πληρούνταν η προϋπόθεση του σημείου 3.2, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων.
- 91 Δεύτερον, πρέπει να υπομνησθεί ότι το σημείο 3.2, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι η ανάληψη του κινδύνου θα πρέπει κατά κανόνα να ανταμείβεται με την προσήκουσα προμήθεια εγγυήσεως επί του ποσού που καλύπτει η εγγύηση.
- 92 Ειδικότερα, κατά το σημείο 3.2, στοιχείο δ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, η τιμή που καταβλήθηκε για την εγγύηση πρέπει να ανταποκρίνεται στην αντίστοιχη προμήθεια αναφοράς που ισχύει στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Εάν δεν υφίσταται τέτοια προμήθεια, το συνολικό χρηματοοικονομικό κόστος του δανείου που καλύπτεται από την εγγύηση, περιλαμβανομένου του επιτοκίου του δανείου και της καταβαλλομένης προμήθειας εγγυήσεως πρέπει να συγκρίνεται με την αγοραία τιμή παρόμοιου μη εγγυημένου δανείου. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της εγγυήσεως και του υποκείμενου δανείου, ειδικότερα δε το ποσό και η χρονική διάρκεια της συναλλαγής, η παρεχόμενη από τον δανειολήπτη ασφάλεια και άλλα στοιχεία που διαμορφώνουν την εκτίμηση του ποσοστού ανακτήσεως, η πιθανότητα αθετήσεως των υποχρεώσεων του δανειολήπτη λόγω της οικονομικής του καταστάσεως, ο τομέας στον οποίο δραστηριοποιείται και οι προοπτικές του καθώς και άλλες οικονομικές συνθήκες. Η ανάλυση αυτή πρέπει ιδίως να καθιστά δυνατή την κατάταξη του δανειολήπτη σε κατηγορία κινδύνου (rating), βάσει είτε κατατάξεως καταρτισθείσας από διεθνώς αναγνωρισμένο οργανισμό διαβαθμίσεως της πιστοληπτικής ικανότητας είτε της εσωτερικής διαβαθμίσεως που χρησιμοποιεί η παρέχουσα το σχετικό δάνειο τράπεζα.

- 93 Εν προκειμένω, στην αιτιολογική σκέψη 73 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή έκρινε ότι η ετήσια προμήθεια εγγυήσεως ύψους 1% «δεν μπορ[ούσε] να θεωρηθεί ότι αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο αθέτησης για τα εγγυημένα δάνεια, δεδομένων των σημαντικών οικονομικών δυσχερειών της Λάρκο και, ιδίως, του υψηλού δείκτη χρέους προς μετοχικό κεφάλαιο».
- 94 Μολονότι δεν είναι ιδιαιτέρως λεπτομερής, η διαπίστωση αυτή δεν ενέχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.
- 95 Βεβαίως, η Επιτροπή δεν απέδειξε ούτε την ισχύουσα στις χρηματοπιστωτικές αγορές προμήθεια αναφοράς ούτε μια αγοραία τιμή παρόμοιου μη εγγυημένου δανείου. Επιπλέον, δεν κατέταξε τη Λάρκο σε κατηγορία κινδύνου βάσει κατατάξεως καταρτισθείσας από διεθνή οργανισμό διαβαθμίσεως πιστοληπτικής ικανότητας ή από την τράπεζα που χορήγησε το σχετικό δάνειο.
- 96 Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετώπιζε η Λάρκο, δεν ήταν προδήλως πεπλανημένο το συμπέρασμα ότι η επιχείρηση αυτή δεν θα μπορούσε, χωρίς την κρατική παρέμβαση, να τύχει της εγγυήσεως του 2008 έναντι τόσο χαμηλής προμήθειας εγγυήσεως, η οποία εφαρμόζεται εν γένει σε συναλλαγές που δεν ενέχουν υψηλό κίνδυνο.
- 97 Επιπλέον, μολονότι η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 37 της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας ελέγχου, είχε σαφώς επισημάνει ότι προμήθεια ύψους 1% δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως να αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεων του δανειολήπτη ως προς τα εγγυημένα δάνεια, δεδομένων των σημαντικών οικονομικών δυσχερειών της Λάρκο και, ιδίως, του υψηλού δείκτη χρέους προς μετοχικό κεφάλαιο και των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων, ούτε η προσφεύγουσα ούτε οι ελληνικές αρχές προσκόμισαν, στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, στοιχεία δυνάμενα να καταδείξουν ότι η επίμαχη προμήθεια αντιστοιχούσε σε ισχύουσα στις χρηματοπιστωτικές αγορές προμήθεια ή στην αγοραία τιμή παρόμοιου μη εγγυημένου δανείου.
- 98 Υπό τις περιστάσεις αυτές, ορθώς μπορούσε η Επιτροπή να περιορισθεί στην επισήμανση ότι, λαμβανομένης υπόψη της οικονομικής καταστάσεως της Λάρκο, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ετήσια προμήθεια εγγυήσεως ύψους 1% αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεων αποπληρωμής των δανείων που κάλυπτε η εγγύηση.
- 99 Όσον αφορά τα λοιπά ειδικά επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα, πρώτον, επισημαίνεται ότι, λαμβανομένης υπόψη της προβληματικής καταστάσεώς της, δυσχερώς μπορεί να γίνει δεκτό ότι ιδιώτης επενδυτής θα χορηγούσε την εν λόγω εγγύηση απλώς βάσει της κερδοφορίας της Λάρκο κατά τα προηγούμενα τρία έτη, χωρίς κανένα στοιχείο καταδεικνύον την τρέχουσα οικονομική σταθερότητα της εν λόγω εταιρίας και χωρίς καμία μνεία των μελλοντικών προοπτικών της.
- 100 Δεύτερον, διαπιστώνεται ότι η εκ μέρους της ΑΤΕ χορήγηση δανείου άνευ εγγυήσεως δεν αρκεί προς απόδειξη της φερεγγυότητας της Λάρκο, δεδομένου ότι η ΑΤΕ ανήκε στο Ελληνικό Δημόσιο. Εξάλλου, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, το γεγονός ότι η Λάρκο, αφού έλαβε δάνειο άνευ εγγυήσεως από την ΑΤΕ, έλαβε εν συνεχεία δάνειο για το οποίο απαιτήθηκε η επίμαχη εγγύηση καταδεικνύει ότι η οικονομική κατάστασή της είχε επιδεινωθεί μεταγενέστερα κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους.
- 101 Τρίτον, το γεγονός ότι το Ελληνικό Δημόσιο χορήγησε εγγυήσεις σε άλλες επιχειρήσεις με προμήθειες παρεμφερούς ύψους δεν μπορεί να εξομοιωθεί, αφεαυτού, με τη συμπεριφορά ιδιώτη επενδυτή.
- 102 Επομένως, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως αποφαινόμενη ότι η ετήσια προμήθεια εγγυήσεως ύψους 1% δεν ήταν σύμφωνη με τη συμπεριφορά ιδιώτη επενδυτή.
- 103 Τρίτον, εγείρεται το ζήτημα αν, όπως διατείνεται η προσφεύγουσα, η τήρηση των προϋποθέσεων του σημείου 3.2, στοιχεία β' και γ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων αρκεί για να αποκλεισθεί η ύπαρξη πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, μολονότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις του σημείου 3.2, στοιχεία α' και δ', της εν λόγω ανακοινώσεως.

- 104 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι στο σημείο 3.2 της εν λόγω ανακοινώσεως διευκρινίζεται ότι οι προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στο εν λόγω σημείο, στοιχεία α' έως δ', «αρκεί να πληρούνται όλες [...] προκειμένου να διασφαλίζεται η απουσία κρατικής ενίσχυσης». Ως εκ τούτου, η τήρηση μίας ή πλειόνων εκ των προϋποθέσεων αυτών δεν καθιστά, αφεαυτής, δυνατό να αποκλεισθεί η ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως.
- 105 Μολονότι, βεβαίως, όπως διευκρινίζεται στο σημείο 3.6 της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, το οποίο επικαλείται η προσφεύγουσα, η μη τήρηση κάποιας από τις προϋποθέσεις του σημείου αυτού δεν συνεπάγεται ότι η εγγύηση χαρακτηρίζεται άνευ άλλου τινός ως κρατική ενίσχυση, επιβάλλεται η διαπίστωση, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 74 έως 102 ανωτέρω, ότι, στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν χαρακτήρισε αυτομάτως το μέτρο ως κρατική ενίσχυση, αλλά στήριξε την απόφασή της σε συγκεκριμένα στοιχεία καταδεικνύοντα ότι το επίμαχο μέτρο δεν ήταν σύμφωνο με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή.
- 106 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να επισημανθεί ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας σχετικά με την τήρηση των προϋποθέσεων του σημείου 3.2, στοιχεία β' και γ', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων είναι αλυσιτελή. Πράγματι, η τήρηση των δύο αυτών προϋποθέσεων, αν γίνει δεκτό ότι έχει αποδειχθεί, δεν αρκεί, αφεαυτής, για να αποκλεισθεί η ύπαρξη πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 107 Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί όσον αφορά το μέτρο 2.

– *Επί του μέτρου 3 (αύξηση κεφαλαίου του 2009)*

- 108 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι με την αύξηση μετοχικού κεφαλαίου του 2009 δεν παρέχεται κανένα πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον είναι σύμφωνη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή, λαμβανομένων υπόψη των εξής στοιχείων:
- πρώτον, με αυτή την αύξηση κεφαλαίου, το Ελληνικό Δημόσιο, ως μέτοχος, αποσκοπούσε στη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας της Λάρκο, προστατεύοντας την οικονομική αξία της σε περίοδο οικονομικής υφέσεως και επιτυγχάνοντας κέρδος μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα από την πώληση της εταιρίας·
 - δεύτερον, η αύξηση κεφαλαίου συνοδευόταν από τη λήψη μέτρων που είχαν ως στόχο τη μείωση των δαπανών παραγωγής και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Λάρκο·
 - τρίτον, το Δημόσιο επιδίωκε να αποκτήσει πλειοψηφική συμμετοχή στην εταιρία προκειμένου να δρομολογήσει την πώλησή της·
 - τέταρτον, η προσβαλλόμενη απόφαση ενέχει πλάνη όσον αφορά την εκτίμηση της συμμετοχής της ΕΤΕ στην επίμαχη αύξηση κεφαλαίου·
 - πέμπτον, στην εν λόγω απόφαση κακώς γίνεται διάκριση μεταξύ της συμμετοχής της ΕΤΕ και εκείνης του Δημοσίου. Η προσφεύγουσα προβάλλει επικουρικώς το επιχείρημα ότι η αύξηση κεφαλαίου του 2009 δεν έπρεπε να χαρακτηριστεί ως πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ όσον αφορά το ποσό που ήταν αναγκαίο για να διατηρηθεί το ίδιο ποσοστό συμμετοχής που είχε στη Λάρκο το Ελληνικό Δημόσιο προ της αυξήσεως κεφαλαίου και, επομένως, για να προασπίσει τη «δυναμική θέση του ως μετόχου».
- 109 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

- 110 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή έκρινε ότι με την αύξηση κεφαλαίου του 2009 παρεχόταν πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διότι, αφενός, κανένα σχέδιο αναδιαρθρώσεως δεν είχε υποβληθεί στους μετόχους πριν από την αύξηση του κεφαλαίου, μολονότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση, και, αφετέρου, το τελικό ποσό της αυξήσεως του κεφαλαίου ήταν ανεπαρκές για την κάλυψη των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων της Λάρκο και, συνεπώς, δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μέτρο που προστατεύει την αξία της επιχειρήσεως και υποστηρίζει την αναδιάρθρωσή της. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης, καταρχάς, ότι η συμμετοχή της ΕΤΕ δεν συνιστούσε επαρκή απόδειξη ταυτόχρονης συμμετοχής του Δημοσίου και ιδιωτών μετόχων, διότι η εταιρία αυτή συνδεόταν με τη Λάρκο με σχέση όχι μόνον μετόχου, αλλά και πιστωτή, εν συνεχεία, ότι το Δημόσιο είχε ήδη χορηγήσει εγγύηση στη Λάρκο το 2008 και, τέλος, ότι ο έτερος μέτοχος, δηλαδή η ΔΕΗ, είχε δηλώσει ότι δεν θα συμμετείχε στην αύξηση κεφαλαίου.
- 111 Πρέπει να επισημανθεί συναφώς ότι, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε κανένα αποδεικτικό στοιχείο, ιδίως δε ένα πραγματικό επιχειρηματικό σχέδιο (business plan), το οποίο θα κατεδείκνυε ότι το Ελληνικό Δημόσιο είχε προβεί σε εκτίμηση της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας της Λάρκο. Απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα προσκόμισε τα πρακτικά της έκτακτης συνεδριάσεως του διοικητικού συμβουλίου της, της 18ης Μαρτίου 2009, από τα οποία προκύπτει, κατά την προσφεύγουσα, ότι ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου είχε επισημάνει την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου στο πλαίσιο συναντήσεως με τον Υπουργό Οικονομικών και άλλους μετόχους στις 19 Δεκεμβρίου 2008. Ωστόσο, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι τέτοιο σχέδιο, το οποίο άλλωστε δεν διαβιβάσθηκε στο Γενικό Δικαστήριο και του οποίου την ύπαρξη αμφισβητεί η Επιτροπή, διαβιβάσθηκε στην Επιτροπή στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας. Επομένως, η ύπαρξη του σχεδίου αυτού, αν γίνει δεκτό ότι έχει αποδειχθεί και ανεξαρτήτως του περιεχομένου του, στερείται, σημασίας για την εκτίμηση της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 112 Υπό τις περιστάσεις αυτές, η απουσία οποιουδήποτε στοιχείου αποδεικνύοντος ότι το Ελληνικό Δημόσιο είχε προβεί σε εκτίμηση περί της μακροπρόθεσμης κερδοφορίας της Λάρκο συνιστά σημαντική ένδειξη περί του ότι η επίμαχη αύξηση κεφαλαίου στερούνταν οικονομικής λογικής.
- 113 Βεβαίως, αντιθέτως προς ό,τι επισήμανε η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 80 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η πραγματική αύξηση του κεφαλαίου, η οποία, κατά την αιτιολογική σκέψη 16 της ίδιας αποφάσεως, ανερχόταν στα 65,5 εκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων το Ελληνικό Δημόσιο εισέφερε τα 45 εκατομμύρια ευρώ, δεν ήταν ανεπαρκής για την κάλυψη των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων της Λάρκο τα οποία, όπως προκύπτει από τον πίνακα που περιελήφθη στην αιτιολογική σκέψη 56 της εν λόγω αποφάσεως, ανέρχονταν στα 35 εκατομμύρια ευρώ. Ωστόσο, πρόκειται για σφάλμα το οποίο δεν αναιρεί το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής, η οποία στηρίζεται κυρίως στην έλλειψη σχεδίου αναδιαρθρώσεως.
- 114 Ως εκ τούτου, ήταν εύλογο ή, τουλάχιστον, μη προδήλως πεπλανημένο το συμπέρασμα ότι, υπό τις περιστάσεις της προκειμένης υποθέσεως, ένας συνετός επενδυτής, με την ιδιότητα του μετόχου, δεν θα προέβαινε σε τόσο σημαντική ανακεφαλαιοποίηση χωρίς να διαθέτει το παραμικρό στοιχείο για τις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές προοπτικές της εταιρίας αυτής ούτε και σχέδιο αναδιαρθρώσεως, δεδομένου ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση.
- 115 Το συμπέρασμα αυτό δεν κλονίζεται από τα λοιπά ειδικότερα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα.
- 116 Καταρχάς, το ότι είχαν καταρχήν προβλεφθεί μέτρα εξυγιάνσεως και βιωσιμότητας, αν γίνει δεκτό ότι τούτο έχει αποδειχθεί, δεν αποτελεί, αφεαυτού, στοιχείο δυνάμενο να αποδείξει την αποδοτικότητα της αυξήσεως κεφαλαίου του 2009, τούτο δε κατά μείζονα λόγο ελλείψει πραγματικού σχεδίου αναδιαρθρώσεως. Το αυτό ισχύει και για το έγγραφο το οποίο προσκόμισε η προσφεύγουσα

απαντώντας στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου και το οποίο περιέχει κατάλογο μέτρων, εξόχως γενικού χαρακτήρα, μειώσεως των δαπανών, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι οι ελληνικές αρχές προσκόμισαν τον κατάλογο αυτόν κατά τη διοικητική διαδικασία, πράγμα το οποίο δεν αποδείχθηκε.

- 117 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα δεν προέβαλε κανένα στοιχείο προγενέστερο της αυξήσεως κεφαλαίου του 2009 που να αποδεικνύει ότι το Δημόσιο, διά του μέτρου αυτού, είχε πράγματι ως σκοπό την απόκτηση πλειοψηφικής συμμετοχής στο κεφάλαιο της Λάρκο προκειμένου να δρομολογήσει την πώλησή της και ότι η στρατηγική αυτή ήταν σύμφωνη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή. Εξάλλου, τα πρακτικά της συνελεύσεως των μετόχων της Λάρκο του έτους 2009, τα οποία προσκόμισε η προσφεύγουσα, δεν παρέχουν καμία ακριβή ένδειξη περί τούτου.
- 118 Επιπλέον, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι η εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου απόκτηση πλειοψηφικής συμμετοχής κατέστησε ευχερέστερη την πώληση της Λάρκο υπό ευνοϊκότερες συνθήκες και ότι, ως εκ τούτου, η απόκτηση αυτή ήταν σύμφωνη με τη συμπεριφορά ιδιώτη μετόχου.
- 119 Τέλος, όσον αφορά την ταυτόχρονη συμμετοχή της ΕΤΕ στην αύξηση κεφαλαίου του 2009, αφενός, πρέπει να υπομνησθεί ότι η χρονική σύμπτωση δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων δεν αρκεί αφεαυτής, ακόμη και αν υφίστανται σημαντικές ιδιωτικές επενδύσεις, για να γίνει δεκτό ότι δεν υφίσταται ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα λοιπά κρίσιμα πραγματικά ή νομικά στοιχεία (βλ., σχετικώς, απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2012, *Corsica Ferries France* κατά Επιτροπής, Τ-565/08, ΕΥ:Τ:2012:415, σκέψη 122).
- 120 Αφετέρου, επισημαίνεται ότι το ύψος της εισφοράς του Δημοσίου είναι το διπλάσιο εκείνης της ΕΤΕ και ότι η δεύτερη, η οποία ήταν ο κύριος μέτοχος της Λάρκο πριν από την αύξηση του κεφαλαίου, κατέστη δεύτερος κατά σειρά μέτοχος κατόπιν της αυξήσεως αυτής. Επιπλέον, η ετήσια οικονομική έκθεση της ΕΤΕ για το έτος 2008, την οποία υπέβαλε η Επιτροπή, επιβεβαιώνει ότι η ΕΤΕ διέγραψε πλήρως τη λογιστική αξία της συμμετοχής της στο κεφάλαιο της Λάρκο, διότι δεν ανέμενε να ανακτήσει το λογιστικό υπόλοιπο της επενδύσεως λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυσχερειών της Λάρκο. Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμμετοχή της ΕΤΕ ουδόλως ενισχύει την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας.
- 121 Συνεπώς, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως όσον αφορά το μέτρο 3.

– *Επί του μέτρου 4 (εγγύηση του 2010)*

- 122 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι με την εγγύηση του 2010 δεν παρέχεται κανένα πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον αυτή είναι σύμφωνη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή, λαμβανομένων υπόψη των εξής στοιχείων:
- πρώτον, η χορήγηση εγγυήσεως υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως αποτελεί συνήθη πρακτική, κατά μείζονα λόγο αν συνυπολογισθεί ότι ο Άρειος Πάγος, στην απόφασή του με την οποία δέχθηκε αίτημα αναστολής εκτελέσεως, πιθανολόγησε ότι η κύρια δίκη θα είχε θετική για τη Λάρκο έκβαση·
 - δεύτερον, η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση και θα υφίστατο ανεπανόρθωτη βλάβη σε περίπτωση επισπέυσεως των κατασχέσεων στοιχείων του ενεργητικού της και μη χορηγήσεως της εγγυήσεως, οπότε, κατά συνέπεια, το Ελληνικό Δημόσιο, ως μέτοχος, θα έπρεπε να τη στηρίξει προκειμένου να δρομολογήσει την ιδιωτικοποίησή της·
 - τρίτον, η κάλυψη, η χρονική διάρκεια και η προμήθεια της εγγυήσεως του 2010 ήταν αντίστοιχες των συνθηκών που επικρατούσαν στην αγορά·

- τέταρτον, αντιθέτως προς ό,τι εκτίθεται στην αιτιολογική σκέψη 42 της προσβαλλομένης απόφασης, ουδόλως προκύπτει ότι η ΕΤΕ δεν θα χορηγούσε εγγυητική επιστολή ελλείψει εγγυήσεως του Δημοσίου. Εν πάση περιπτώσει, η θέση της ΕΤΕ ήταν όλως ιδιαίτερη, διότι ήταν πλειοψηφικός μέτοχος εταιρίας έχουσας την ιδιότητα του δανειστή της Λάρκο, η οποία ήταν αντίδικος της εταιρίας αυτής στις δικαστικές αντιπαραθέσεις στο πλαίσιο των οποίων χορηγήθηκε η εγγύηση του 2010.
- 123 Επιπλέον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, παρεμπιπτόντως, ότι με το μέτρο αυτό δεν παρέχεται πλεονέκτημα, καθόσον υφίστανται οφειλές του Δημοσίου προς αυτήν, τούτο δε ανεξαρτήτως του ότι οι ελληνικές αρχές, αντιθέτως προς ό,τι έπραξαν όσον αφορά το μέτρο 6, δεν προέβαλαν το επιχείρημα αυτό κατά τη διοικητική διαδικασία.
- 124 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 125 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή κατέδειξε ότι, μολονότι, υπό παρεμφερείς περιστάσεις, η χορήγηση εγγυήσεων δύναται να αποτελεί επιχειρηματική πρακτική, εν προκειμένω το Δημόσιο ανέλαβε συνολικά τον κίνδυνο παρέχοντας εγγύηση για χρέος, ενώ η Λάρκο αντιμετώπιζε δυσχέρειες, ο δε ιδιώτης μέτοχος, δηλαδή η ΕΤΕ, δεν είχε αναλάβει τον κίνδυνο αυτό αναλογικώς. Επιπλέον, το επίμαχο μέτρο δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του σημείου 3.2 της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, δεδομένου ότι η προμήθεια ύψους 2 % δεν αντικατόπτριζε τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεων της Λάρκο.
- 126 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας δεν δύνανται να κλονίσουν την κρίση αυτή.
- 127 Πρώτον, ουδόλως προκύπτει ότι ο Άρειος Πάγος στην απόφασή του περί αναστολής εκτελέσεως πιθανολόγησε ότι η κύρια δίκη θα είχε θετική έκβαση για τη Λάρκο. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η προσφεύγουσα, το γεγονός ότι το εν λόγω δικαστήριο απορρίπτει την αίτηση αναστολής εκτελέσεως αν «δεν πιθανολογείται κίνδυνος βλάβης» δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκη ότι, στην αντίθετη περίπτωση κατά την οποία το δικαστήριο χορηγεί την αναστολή, όπως εν προκειμένω, το δικαστήριο αυτό πιθανολογεί θετική για τον αιτούντα έκβαση της κύριας δίκης, δεδομένου ότι η προμνημονευθείσα απόφαση αφορούσε απλώς την πιθανότητα βλάβης και όχι την ύπαρξη της οφειλής που αποτελούσε το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης.
- 128 Εν πάση περιπτώσει, το επιχείρημα αυτό είναι αλυσιτελές. Πράγματι, ανεξαρτήτως των πιθανοτήτων να έχει θετική έκβαση η σε εθνικό επίπεδο δίκη και, επομένως, της υπάρξεως οφειλής, η Επιτροπή θεώρησε ότι υφίσταται κρατική ενίσχυση διότι το Δημόσιο ανέλαβε συνολικά τον κίνδυνο και χορήγησε εγγύηση για οφειλή, μολονότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση, η ΕΤΕ ως ιδιώτης μέτοχος δεν είχε επιμερισθεί αναλογικώς τον κίνδυνο αυτό, η δε προμήθεια ύψους 2 % δεν αντικατόπτριζε τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεων της Λάρκο (βλ. σκέψη 125 ανωτέρω).
- 129 Δεύτερον, το γεγονός ότι η Λάρκο είναι προβληματική επιχείρηση δεν δικαιολογεί, από της απόψεως ενός ιδιώτη μετόχου, το γεγονός ότι, λόγω της ανάγκης παρεμβάσεως των μετόχων, το Δημόσιο ανέλαβε αποκλειστικώς το σύνολο του κινδύνου με αντίτιμο την καταβολή προμήθειας ιδιαίτερως χαμηλού ύψους.
- 130 Τρίτον, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι προμήθεια ύψους 2 % δεν ανταποκρινόταν στις επικρατούσες στην αγορά συνθήκες, λαμβανομένων υπόψη του μειωμένου ποσού της προμήθειας αυτής και του κινδύνου η Λάρκο, ως προβληματική επιχείρηση, να αθετήσει τις υποχρεώσεις της.

- 131 Τέταρτον, ανεξαρτήτως του αν οι ελληνικές αρχές δέχθηκαν ότι η ΕΤΕ δεν θα χορηγούσε εγγυητική επιστολή χωρίς την εγγύηση του Δημοσίου, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 42 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς ό,τι θα αναμενόταν ευλόγως στην περίπτωση ιδιωτών μετόχων, η ΕΤΕ δεν επιμερίσθηκε με το Δημόσιο τον κίνδυνο εκ της επίμαχης εγγυήσεως.
- 132 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι, λαμβανομένης υπόψη της ιδιαιτερότητας της θέσεως της ΕΤΕ, η εν λόγω τράπεζα δεν αναμενόταν να επιμερισθεί τον κίνδυνο εκ της εγγυήσεως του 2010, εντούτοις, όπως προεκτέθηκε, η Λάρκο δεν θα ετύγχανε τέτοιας εγγυήσεως στο πλαίσιο της αγοράς, η δε προμήθεια ύψους 2 % δεν αντικατόπτριζε τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεών της. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτίμησης κρίνοντας ότι η Λάρκο έτυχε πλεονεκτήματος του οποίου δεν θα μπορούσε να τύχει στο πλαίσιο της αγοράς.
- 133 Επομένως, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως όσον αφορά το μέτρο 4.

– *Επί του μέτρου 6 (εγγυήσεις του 2011)*

- 134 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι με τις εγγυήσεις του 2011 δεν παρέχεται κανένα πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, καθόσον το ενδεχόμενο στοιχείο ενισχύσεως που εμπεριέχουν οι εγγυήσεις αυτές αντισταθμίζεται από την απαίτηση της προσφεύγουσας για την οφειλόμενη από το Ελληνικό Δημόσιο επιστροφή φόρων.
- 135 Ειδικότερα, κατά την προσφεύγουσα, κακώς απέρριψε η Επιτροπή, στην προσβαλλόμενη απόφαση, το επιχείρημα των ελληνικών αρχών σχετικά με τη δυνατότητα συμψηφισμού των έναντι του Ελληνικού Δημοσίου απαιτήσεων της Λάρκο από επιστροφή φόρων με το ποσό της ενισχύσεως. Συναφώς, η εκτίμηση του επίμαχου μέτρου έρχεται σε αντίθεση με εκείνη του μέτρου 5 (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω), με την οποία η Επιτροπή δέχθηκε, κατά την προσφεύγουσα, ότι παρόμοιος συμψηφισμός δεν συνεπαγόταν κανένα επιλεκτικό πλεονέκτημα.
- 136 Η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι το επιχείρημα αυτό δεν αφορά συμψηφισμό μεταξύ των ληξιπρόθεσμων οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου προς τη Λάρκο και κάποιου μελλοντικού χρέους, αλλά συμψηφισμό των ληξιπρόθεσμων οφειλών αυτών με τυχόν στοιχείο ενισχύσεως που εμπεριέχεται στις εγγυήσεις του 2011 και υφίστατο κατά τον χρόνο χορηγήσεως της ενισχύσεως στο τέλος του 2011. Επιπλέον, το επιχείρημα αυτό δεν ενέχει αντίφαση, καθόσον, κατόπιν του πραγματοποιηθέντος στο πλαίσιο του μέτρου 5 συμψηφισμού, εξακολουθούσε να υφίσταται υπόλοιπο οφειλής του Δημοσίου προς τη Λάρκο.
- 137 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 138 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, όσον αφορά την εκτίμηση περί των εγγυήσεων του 2011, η Επιτροπή παραπέμπει στην εκ μέρους της εκτίμηση περί των μέτρων 2 και 4, για τα οποία αποφάνθηκε ότι παρέχουν επιλεκτικό πλεονέκτημα στη Λάρκο, δεδομένου ότι αυτή είναι προβληματική επιχείρηση, η δε προμήθεια ύψους 1 % δεν αντικατοπτρίζει τον κίνδυνο αθετήσεως των υποχρεώσεων αποπληρωμής των εγγυημένων δανείων.
- 139 Καταρχάς, διαπιστώνεται ότι η εκτίμηση της Επιτροπής όσον αφορά τα μέτρα 2 και 4 δεν ενέχει πρόδηλη πλάνη εκτίμησης, όπως προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις 63 έως 107 και 122 έως 133.
- 140 Εν συνεχεία, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί να αντλήσει κανένα επιχείρημα από την εκτίμηση της Επιτροπής σχετικά με το μέτρο 5, με την οποία η Επιτροπή έκρινε ότι η αντικατάσταση της εκ των προτέρων καταβολής συμπληρωματικού φόρου με εγγυητικές επιστολές, που συνδεόταν με ένδικη διαφορά, δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση.

- 141 Πράγματι, όσον αφορά το τελευταίο αυτό μέτρο, η Επιτροπή δέχθηκε, στην αιτιολογική σκέψη 97 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι το δικαίωμα αντικαταστάσεως της καταβολής συμπληρωματικού φόρου με εγγυητικές επιστολές παρασχέθηκε στη Λάρκο με απόφαση δικαστηρίου, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και σύμφωνα με εθνική νομοθεσία η οποία τυγχάνει εφαρμογής στην περίπτωση κάθε επιχειρήσεως ευρισκομένης σε παρεμφερή κατάσταση.
- 142 Τούτο δεν ισχύει, πάντως, στην περίπτωση του μέτρου 6, για το οποίο η προσφεύγουσα υποστηρίζει, όπως και οι ελληνικές αρχές, ότι το παρεχόμενο πλεονέκτημα αντισταθμίζεται από τις οφειλές του Δημοσίου έναντι της Λάρκο, συγκεκριμένα δε επιστροφή φόρων. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, ένα μέτρο δεν μπορεί να αποφύγει τον χαρακτηρισμό του ως κρατικής ενισχύσεως ως εκ του μόνου λόγου ότι ο δικαιούχος της ενισχύσεως αυτής υπόκειται σε ειδική επιβάρυνση η οποία είναι διακριτή από το επίμαχο μέτρο και δεν σχετίζεται με αυτό (βλ. απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 2015, Orange κατά Επιτροπής, T-385/12, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2015:117, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 143 Πρέπει, επομένως, να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας, στην προσβαλλόμενη απόφαση, ότι με το μέτρο 6 παρεχόταν στη Λάρκο πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.
- 144 Ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως καθόσον αφορά το μέτρο 6 και, κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.
- Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τη χρήση κρατικών πόρων κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ σχετικά με τα μέτρα 2, 4 και 6*
- 145 Στο πλαίσιο του δευτέρου σκέλους, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την εκ μέρους της Επιτροπής εκτίμηση σχετικά με τη χρήση κρατικών πόρων όσον αφορά τα μέτρα 2, 4 και 6.
- 146 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα μέτρα αυτά δεν συνεπάγονταν τη χρήση κρατικών πόρων, διότι δεν ενείχαν αρκούντως συγκεκριμένο κίνδυνο επιβαρύνσεως του κρατικού προϋπολογισμού, δεδομένης της καλής πιστοληπτικής ικανότητας της προσφεύγουσας, της απουσίας οποιουδήποτε ιστορικού καταπτώσεως εγγυήσεων και του γεγονότος ότι οι εν λόγω εγγυήσεις δεν κατέπεσαν εν συνεχεία.
- 147 Η προσφεύγουσα επισημαίνει επιπλέον ότι το μέτρο 6 δεν συνεπάγεται τη χρήση κρατικών πόρων, διότι, κατά τον χρόνο λήψεως του εν λόγω μέτρου, το Ελληνικό Δημόσιο είχε οφειλές προς την προσφεύγουσα ύψους περίπου 60 εκατομμυρίων ευρώ από επιστροφές φόρων, όπως του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ).
- 148 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 149 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, εν προκειμένω, η εκτίμηση περί της προϋποθέσεως που αφορά τη χρήση κρατικών πόρων είναι δευτερεύουσας σημασίας σε σχέση με εκείνη περί της υπάρξεως επιλεκτικού πλεονεκτήματος, η οποία αποτέλεσε το αντικείμενο του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, κάθε εγγύηση του Δημοσίου για την οποία δεν καταβάλλεται αντίτιμο ανταποκρινόμενο στις συνθήκες της αγοράς δύναται να έχει ως αποτέλεσμα την απώλεια κρατικών πόρων, ακόμη και αν δεν καταπέσει, καθόσον ενδέχεται να συνεπάγεται πρόσθετη επιβάρυνση του Δημοσίου (βλ., σχετικώς, απόφαση της 3ης Απριλίου 2014, Γαλλία κατά Επιτροπής, C-559/12 P, EU:C:2014:217, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 150 Κατά συνέπεια, καθόσον οι εγγυήσεις των ετών 2008, 2010 και 2011 δεν χορηγήθηκαν υπό συνθήκες της αγοράς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα ίδια αυτά μέτρα συνεπάγονται τη χρήση κρατικών πόρων κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

151 Επιπλέον, όσον αφορά το μέτρο 6, η κρίση αυτή δεν κλονίζεται από την ύπαρξη, αν γίνει δεκτό ότι αυτή έχει αποδειχθεί, ληξιπρόθεσμων οφειλών του Δημοσίου έναντι της Λάρκο, συγκεκριμένα δε επιστροφής φόρων. Πράγματι, όπως προκύπτει από την προμνημονευθείσα στη σκέψη 142 νομολογία, ένα μέτρο εν μπορεί να αποφύγει τον χαρακτηρισμό του ως κρατικής ενισχύσεως ως εκ του μόνου λόγου ότι ο δικαιούχος της ενισχύσεως αυτής υπόκειται σε ειδική επιβάρυνση η οποία είναι διακριτή από το επίμαχο μέτρο και δεν σχετίζεται με αυτό.

152 Επομένως, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται μη χαρακτηρισμός των μέτρων 3, 4 και 6 ως ενισχύσεων συμβατών με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ

153 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι τα μέτρα 3, 4, και 6 έπρεπε να χαρακτηρισθούν ως ενισχύσεις συμβατές με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, λόγω του ότι ελήφθησαν προκειμένου να αποκατασταθούν οι ζημιές που προκλήθηκαν εξαιτίας δύο έκτακτων γεγονότων:

- το πρώτο συμβάν αφορά δύο θανατηφόρα εργατικά δυστυχήματα τα οποία συνέβησαν στις εγκαταστάσεις της Λάρκο στις 2 και στις 26 Αυγούστου 2009 και τα οποία είχαν ως συνέπεια τη διακοπή της λειτουργίας πλειόνων ηλεκτροκαμίνων των εγκαταστάσεων της προσφεύγουσας, γεγονός το οποίο, κατά την προσφεύγουσα, μείωσε δραστικά την παραγωγική δυναμικότητά της·
- το δεύτερο στοιχείο αφορά την οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση στην Ελλάδα, η οποία είχε ως συνέπεια τη διακοπή της καταβολής των οφειλών του Ελληνικού Δημοσίου προς την προσφεύγουσα, με αποτέλεσμα η δεύτερη να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ρευστότητας και συνακόλουθα, δυσχέρειες ως προς την πρόσβαση σε δανειοδότηση.

154 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.

155 Καταρχάς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα».

156 Δεδομένου ότι πρόκειται για παρέκκλιση από τη γενική αρχή περί μη συμβατού χαρακτήρα των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά, κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, το άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται περιοριστικώς. Ως εκ τούτου, μπορούν να αντισταθμισθούν κατά την έννοια της διατάξεως αυτής μόνον τα οικονομικά μειονεκτήματα που προκαλούνται άμεσα από θεομηνίες ή από άλλα έκτακτα γεγονότα. Πρέπει, επομένως, να υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ των ζημιών που οφείλονται στο έκτακτο γεγονός και της κρατικής ενισχύσεως, απαιτείται δε η ακριβέστερη δυνατή αποτίμηση των ζημιών που προκλήθηκαν (βλ. απόφαση της 25ης Ιουνίου 2008, Ολυμπιακή Αεροπορία Υπηρεσίες κατά Επιτροπής, Τ-268/06, ΕΥ:Τ:2008:222, σκέψη 52 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

157 Στην προσβαλλόμενη απόφαση, η Επιτροπή δεν εξέτασε το συμβατό των επίμαχων μέτρων με την εν λόγω διάταξη, δεδομένου ότι οι ελληνικές αρχές δεν επικαλέσθηκαν τη διάταξη αυτή.

158 Βεβαίως, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, τα δύο προαναφερθέντα συμβάντα μνημονεύθηκαν, σποραδικώς, όσον αφορά τα μέτρα 3 και 4, στις παρατηρήσεις που υπέβαλαν οι ελληνικές αρχές στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας.

- 159 Ωστόσο, επιβάλλεται η διαπίστωση, αφενός, ότι οι αρχές αυτές δεν επικαλέσθηκαν τη δικαιολογία που προβλέπεται στο άρθρο 107, παράγραφος 1, στοιχείο β', ΣΛΕΕ όσον αφορά τα δύο αυτά συμβάντα. Αφετέρου, αντιθέτως προς ό,τι προβλέπει η μνημονευθείσα στην ανωτέρω σκέψη 156 νομολογία, δεν υφίσταται καμία αντιστοιχία μεταξύ του ύψους των ζημιών που υποστηρίζεται ότι προκλήθηκαν από τα δύο γεγονότα τα οποία επικαλείται η προσφεύγουσα και το ποσό των εγγυήσεων και την επίμαχη αύξηση κεφαλαίου, μέτρα που, άλλωστε, είναι γενικού χαρακτήρα και δυσχερώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά τον τρόπο που μνημονεύει η προσφεύγουσα.
- 160 Ως εκ τούτου, ουδόλως προκύπτει ότι η προμνημονευθείσα εξαίρεση θα μπορούσε να τύχει εφαρμογής υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως. Δεν μπορεί, επομένως, να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν εξέτασε αυτεπαγγέλτως τον συμβατό με την εν λόγω διάταξη χαρακτήρα των μέτρων 3 και 4, κατά μείζονα δε λόγο του μέτρου 6, ως προς το οποίο δεν έγινε καν επίκληση των περιστάσεων αυτών (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 15ης Ιουνίου 2005, Regione autonoma della Sardegna κατά Επιτροπής, T-171/02, EU:T:2005:219, σκέψεις 166 έως 168).
- 161 Με γνώμονα τα προεκτεθέντα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας τα επίμαχα μέτρα μη συμβατά με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ.
- 162 Επομένως, το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τετάρτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται μη χαρακτηρισμός του μέτρου 6 ως ενισχύσεως συμβατής με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ

- 163 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το μέτρο 6 έπρεπε να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, για τον λόγο ότι ήταν συμβατό με την ανακοίνωση της Επιτροπής περί προσωρινού κοινοτικού πλαισίου για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (ΕΕ 2009, C 83, σ. 1, στο εξής: προσωρινό πλαίσιο του 2009), όπως «παρατάθηκε» ως προς την ισχύ του με την ανακοίνωση της Επιτροπής περί προσωρινού πλαισίου της Ένωσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης (ΕΕ 2011, C 6, σ. 5, στο εξής: προσωρινό πλαίσιο του 2011). Διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπει το προσωρινό πλαίσιο του 2011, ερμηνευόμενο με γνώμονα το πλαίσιο του 2009, η ίδια δεν αποτελούσε προβληματική επιχείρηση την 1η Ιουλίου 2008 και ότι το εν λόγω πλαίσιο προβλέπει προμήθειες ασφαλείας, όπως η προμήθεια ύψους 1 % την οποία προέβλεπε το επίμαχο μέτρο.
- 164 Επικουρικώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το επίμαχο μέτρο πρέπει να χαρακτηριστεί, εν όλω ή εν μέρει, ως συμβατό με την εσωτερική αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ και των κατευθυντήριων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως. Διατείνεται ότι, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις των ελληνικών αρχών, οι εν λόγω αρχές κοινοποίησαν το επίμαχο μέτρο στην Επιτροπή με αρχείο συνημμένο σε ηλεκτρονική επιστολή της 16ης Μαρτίου 2012.
- 165 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 166 Προκαταρκτικώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει, κατά την εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, η άσκηση της οποίας συνεπάγεται σύνθετες εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως (βλ. απόφαση της 8ης Μαρτίου 2016, Ελλάδα κατά Επιτροπής, C-431/14 P, EU:C:2016:145, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Στο πλαίσιο αυτό, ο δικαστικός έλεγχος της ασκήσεως της εν λόγω εξουσίας εκτιμήσεως

περιορίζεται στη διακρίβωση της τηρήσεως των κανόνων περί διαδικασίας και αιτιολογήσεως, της ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών και του ότι δεν υφίσταται πλάνη περί το δίκαιο, πρόδηλη πλάνη περί την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή κατάχρηση εξουσίας (βλ. απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2008, Γερμανία κ.λπ. κατά Kronofrance, C-75/05 P και C-80/05 P, EU:C:2008:482, σκέψη 59 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 167 Ωστόσο, η Επιτροπή, θεσπίζοντας κανόνες συμπεριφοράς και αναγγέλλοντας, με τη δημοσίευσή τους, ότι θα τους εφαρμόζει εφεξής στις περιπτώσεις που αφορούν οι κανόνες αυτοί, αυτοπεριορίζεται κατά την άσκηση της εν λόγω εξουσίας εκτιμήσεως και δεν μπορεί, καταρχήν, να αποκλίνει από τους κανόνες αυτούς, άλλως υπάρχει ενδεχόμενο να ακυρωθούν οι πράξεις της, λόγω παραβίασεως γενικών αρχών του δικαίου, όπως είναι η ίση μεταχείριση ή η προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, εκτός αν δικαιολογήσει, βάσει των ιδίων αυτών αρχών, την εκ μέρους της παρέκκλιση από τους κανόνες που η ίδια έχει θεσπίσει (βλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 2012, Smurfit Kappa Group κατά Επιτροπής, T-304/08, EU:T:2012:351, σκέψη 84 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 168 Κατά πρώτον, υπενθυμίζεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 115 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε ότι το μέτρο 6 δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις του προσωρινού πλαισίου του 2011, δεδομένου ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση. Η Επιτροπή διαπίστωσε επίσης ότι το συνολικό ποσό των δύο εγγυήσεων υπερέβαινε το ετήσιο μισθολογικό κόστος της Λάρκο, η δε εγγύηση υπερέβαινε το 90 % του δανείου και η προμήθεια ύψους 1 % σε ετήσια βάση δεν μπορούσε να θεωρηθεί προμήθεια σύμφωνη με τις συνθήκες της αγοράς και αντικατοπτρίζουσα τον κίνδυνο αθετήσεως της υποχρέωσης εξοφλήσεως του ποσού που κάλυπτε η εγγύηση.
- 169 Συναφώς, καταρχάς, διαπιστώνεται ότι, αντιθέτως προς τα υποστηριζόμενα από την προσφεύγουσα, οι εγγυήσεις του 2011 εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής αποκλειστικώς του προσωρινού πλαισίου του 2011, το οποίο είχε τεθεί σε ισχύ κατά τον χρόνο χορηγήσεώς τους, και όχι και στο πεδίο εφαρμογής του προσωρινού πλαισίου του 2009.
- 170 Περαιτέρω, αρκεί η διαπίστωση ότι οι εγγυήσεις του 2011, τουλάχιστον, δεν πληρούν ορισμένες από τις προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς και τις οποίες προβλέπει το, εφαρμοστέο εν προκειμένω, προσωρινό πλαίσιο του 2011, ειδικότερα δε τις εξής προϋποθέσεις:
- το σημείο 2.3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο β', του προσωρινού πλαισίου του 2011 προβλέπει ότι, στην περίπτωση μεγάλων επιχειρήσεων, όπως η Λάρκο, τα κράτη μέλη μπορούν να υπολογίζουν την ετήσια προμήθεια για νέες εγγυήσεις βάσει των ιδίων προμηθειών ασφαλείας που προβλέπονται στο παράρτημα του ίδιου προσωρινού πλαισίου. Για τις επιχειρήσεις, όμως, που εμπίπτουν στην κατηγορία πιστοληπτικής διαβαθμίσεως «CCC» και τις χαμηλότερες κατηγορίες η χαμηλότερη προμήθεια ασφαλείας έχει καθορισθεί στις 380 μονάδες βάσεως, ενώ η προμήθεια των εγγυήσεων του 2011 ήταν 1 %, δηλαδή ανερχόταν στις 100 μονάδες βάσεως·
 - μολονότι, κατά το σημείο 2.3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο δ', του προσωρινού πλαισίου του 2011, το μέγιστο ύψος των δανείων δεν πρέπει να υπερβαίνει το ετήσιο μισθολογικό κόστος του δικαιούχου για το 2010, οι ελληνικές αρχές, στις παρατηρήσεις τους, όπως αυτές εκτίθενται συνοπτικώς στην αιτιολογική σκέψη 51, δεύτερη περίοδος, στοιχείο δ', της προσβαλλομένης αποφάσεως, αναγνωρίζουν ότι το συνολικό ποσό των δύο δανείων για τα οποία χορηγήθηκε εγγύηση υπερέβαινε το ετήσιο μισθολογικό κόστος της Λάρκο κατά 3 εκατομμύρια ευρώ·
 - μολονότι, κατά το σημείο 2.3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο στ', του προσωρινού πλαισίου του 2011, η εγγύηση δεν πρέπει να υπερβαίνει το 90 % του δανείου καθ' όλη τη διάρκειά του, εν προκειμένω οι εγγυήσεις κάλυπταν το 100 % του δανείου, όπως παραδέχθηκαν οι ίδιες οι ελληνικές αρχές, στις προμνημονευθείσες παρατηρήσεις, όπως αυτές εκτίθενται συνοπτικώς στην αιτιολογική σκέψη 51, δεύτερη περίοδος, στοιχείο ε', της προσβαλλομένης αποφάσεως. Συναφώς, στερείται σημασίας η

περίσταση την οποία επικαλέσθηκαν οι αρχές αυτές, κατά τις οποίες το επίμαχο μέτρο «ήταν η μόνη δυνατότητα για να έχει η Λάρκο πρόσβαση σε χρηματοδότηση, λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης της ελληνικής οικονομίας»·

- μολονότι, κατά το σημείο 2.3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο θ', του προσωρινού πλαισίου του 2011, οι προβληματικές επιχειρήσεις αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του μέτρου, δεν αμφισβητείται ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου 6. Συναφώς, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της προσφεύγουσας ότι η μνεία, στη διάταξη αυτή, των προβληματικών επιχειρήσεων πρέπει να ερμηνευθεί, με γνώμονα το σημείο 4.3.2, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο θ', του προσωρινού πλαισίου του 2009, υπό την έννοια ότι αφορά μόνον τις επιχειρήσεις που δεν ήταν προβληματικές την 1η Ιουλίου 2008, δεδομένου ότι το επιχείρημα αυτό αντιβαίνει στο ίδιο το γράμμα του σημείου 2.3, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο θ', του προσωρινού πλαισίου του 2011, το οποίο έχει εφαρμογή εν προκειμένω.
- 171 Τέλος, επισημαίνεται ότι, μολονότι με το σημείο 2.1, πέμπτο εδάφιο, του προσωρινού πλαισίου του 2011 διευκρινίζεται ότι τα κράτη μέλη πρέπει να αποδεικνύουν ότι τα μέτρα κρατικής ενισχύσεως που κοινοποιούνται βάσει του εν λόγω πλαισίου είναι απαραίτητα, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταράξεως της οικονομίας του οικείου κράτους μέλους, εν προκειμένω δεν προκύπτει από τη δικογραφία ότι οι ελληνικές αρχές κοινοποίησαν προσηκόντως το επίμαχο μέτρο ή ότι απέδειξαν κάτι τέτοιο.
- 172 Κατά δεύτερον, υπενθυμίζεται ότι, στην αιτιολογική σκέψη 116 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε ότι το μέτρο 6 δεν μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση διασώσεως, δεδομένου ότι οι ελληνικές αρχές δεν προέβαλαν το επιχείρημα αυτό και δεν κοινοποίησαν το μέτρο ως τέτοιου χαρακτήρα. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης, στην αιτιολογική σκέψη 117 της προσβαλλομένης αποφάσεως ότι δεν πληρούνταν ούτε οι καθορισθείσες προϋποθέσεις βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως, δεδομένου ότι οι επίμαχες εγγυήσεις δεν έληξαν κατόπιν της παρελεύσεως εξαμήνου, οι ελληνικές αρχές δεν κοινοποίησαν σχέδιο αναδιαρθρώσεως ή εκκαθαρίσεως και από κανένα αποδεικτικό στοιχείο δεν προέκυπτε ότι η ενίσχυση περιοριζόταν στο ελάχιστο αναγκαίο.
- 173 Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση, αφενός, ότι οι ελληνικές αρχές δεν κοινοποίησαν το μέτρο 6 βάσει των κατευθυντηρίων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως και, αφετέρου, ότι, τουλάχιστον, από τη δικογραφία δεν προκύπτει ότι οι αρχές αυτές υπέβαλαν, εντός εξαμήνου από την εφαρμογή, σχέδιο αναδιαρθρώσεως ή εκκαθαρίσεως ή ότι προσκόμισαν αποδείξεις περί του ότι το δάνειο είχε πλήρως εξοφληθεί ή ακόμη ότι η εγγύηση είχε αποσβεσθεί, αντιθέτως προς όσα προβλέπει η παράγραφος 25, στοιχείο γ', των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών.
- 174 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το μέτρο 6 δεν συνιστούσε κρατική ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του προσωρινού πλαισίου του 2011 και των κατευθυντηρίων γραμμών περί διασώσεως και αναδιαρθρώσεως.
- 175 Συνεπώς, το τέταρτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως και, ως εκ τούτου, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του πρέπει να απορριφθούν.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται, επικουρικός, πλάνη κατά την ποσοτικοποίηση της προς ανάκτηση ενισχύσεως όσον αφορά τα μέτρα 2, 4 και 6

- 176 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, στον οποίο συγκεντρώνονται επιχειρήματα που προβάλλονται διάσπαρτα στο κείμενο του δικογράφου της προσφυγής, η προσφεύγουσα προβάλλει παράβαση του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/99 ως προς τα μέτρα 2, 4 και 6, δηλαδή τις

ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων, καθόσον η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη κατά τον υπολογισμό του προς ανάκτηση ποσού της ενισχύσεως και διέταξε την ανάκτηση της ενισχύσεως αυτής κατά παράβαση των θεμελιωδών αρχών της Ένωσης.

- 177 Κατά την προσφεύγουσα, πρώτον, οι εγγυήσεις δεν είχαν καταπέσει, τα δε ποσά των δανείων είχαν ήδη εξοφληθεί, εν όλω ή εν μέρει.
- 178 Δεύτερον, η Επιτροπή δεν απέδειξε, κατά την προσφεύγουσα, ότι συντρέχουν «εξαιρετικές περιστάσεις», κατά το σημείο 4.1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, ενώ ο χαρακτηρισμός της Λάρκο ως προβληματικής επιχειρήσεως δεν αρκεί προς απόδειξη του ότι συντρέχουν τέτοιες περιστάσεις. Επιπλέον, ήταν εν προκειμένω δυνατό να συγκριθούν οι επίμαχες προμήθειες με εκείνες της αγοράς, ενώ, ακόμη και ελλείψει αυτών, οι επίμαχες προμήθειες μπορούσαν να υπολογισθούν σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της ανακοινώσεως της Επιτροπής περί αναθεωρήσεως της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (ΕΕ 2008, C 14, σ. 6) και των παραρτημάτων του προσωρινού πλαισίου του 2009 και του προσωρινού πλαισίου του 2011. Επιπλέον, απλώς και μόνον το ότι ήταν «αμφίβολο» ότι η Λάρκο θα ετύγχανε εγγυήσεων εντός της αγοράς χωρίς παρέμβαση του Δημοσίου δεν ανταποκρίνεται, κατά την προσφεύγουσα, στον απαιτούμενο εν προκειμένω βαθμό αποδείξεως.
- 179 Η Επιτροπή αμφισβητεί τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας.
- 180 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι καμία διάταξη του δικαίου της Ένωσης δεν επιβάλλει στην Επιτροπή, οσάκις αυτή διατάσσει την επιστροφή ενισχύσεως η οποία κρίθηκε μη συμβατή με την εσωτερική αγορά, την υποχρέωση να καθορίσει το ακριβές ποσό της προς ανάκτηση ενισχύσεως (αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 2000, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-480/98, EU:C:2000:559, σκέψη 25, και της 12ης Μαΐου 2005, Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-415/03, EU:C:2005:287, σκέψη 39). Εντούτοις, εάν η Επιτροπή αποφασίσει να διατάξει την ανάκτηση συγκεκριμένου ποσού, οφείλει, σύμφωνα με την υποχρέωση επιμελούς και αμερόληπτης εξετάσεως του φακέλου στο πλαίσιο του άρθρου 108 ΣΛΕΕ, να καθορίσει, κατά τον σαφέστερο δυνατό τρόπο, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, την αξία της ενισχύσεως που χορηγήθηκε στην επιχείρηση. Αποκαθιστώντας την υφισταμένη προ της χορηγήσεως της ενισχύσεως κατάσταση, η Επιτροπή οφείλει να διασφαλίσει ότι δεν υφίσταται πλέον το πραγματικό πλεονέκτημα εκ της ενισχύσεως και να διατάξει, επομένως, την ανάκτηση του συνόλου της ενισχύσεως. Η Επιτροπή δεν μπορεί να διατάξει την ανάκτηση ποσού χαμηλότερου ή υψηλότερου της αξίας της ενισχύσεως που έλαβε ο δικαιούχος (βλ. απόφαση της 29ης Μαρτίου 2007, Scott κατά Επιτροπής, T-366/00, EU:T:2007:99, σκέψη 95 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 181 Πρώτον, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την προμνημονευθείσα στη σκέψη 57 νομολογία, για να εξετασθεί αν το Δημόσιο επέδειξε ή όχι συμπεριφορά συνετού επενδυτή που ενεργεί στο πλαίσιο οικονομίας της αγοράς, το ζήτημα κατά πόσον η συμπεριφορά του Δημοσίου ήταν ορθολογική από οικονομικής απόψεως πρέπει να κριθεί εντός του χρονικού πλαισίου της λήψεως των μέτρων χρηματοδοτικής ενισχύσεως και, επομένως, να αποφευχθεί οποιαδήποτε εκτίμηση στηριζόμενη σε μεταγενέστερη κατάσταση.
- 182 Για να καθορισθεί αν μια εγγύηση αποτελεί ή όχι κρατική ενίσχυση και, σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, για να υπολογισθεί το ύψος της πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χρόνος χορηγήσεως της εγγυήσεως και όχι ο χρόνος κατά τον οποίο η εγγύηση καταπίπτει ή πραγματοποιούνται πληρωμές (βλ., σχετικώς, απόφαση της 17ης Δεκεμβρίου 2015, SNCF κατά Επιτροπής, T-242/12, κατά της οποίας έχει ασκηθεί αναίρεση, EU:T:2015:1003, σκέψη 332). Εξάλλου, η μη κατάπτωση των εγγυήσεων και η προβαλλόμενη εξόφληση, εν όλω ή εν μέρει, των δανείων για τα οποία χορηγήθηκε εγγύηση, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, αποτελούν μεταγενέστερο στοιχείο που δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό της μη συμβατής ενισχύσεως.

- 183 Δεύτερον, πρέπει να εξετασθεί αν η Επιτροπή μπορούσε να καταλήξει στο συμπέρασμα, στις αιτιολογικές σκέψεις 77, 94 και 104 (η οποία παραπέμπει εμμέσως στην αιτιολογική σκέψη 77) της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι στη Λάρκο παρασχέθηκε πλεονέκτημα ίσο με το συνολικό ποσό των δανείων για τα οποία χορηγήθηκε εγγύηση, επειδή, χωρίς την εγγύηση του Δημοσίου, η επιχείρηση αυτή δεν θα ήταν σε θέση να τύχει της χρηματοδοτήσεως αυτής από την αγορά.
- 184 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, στις αιτιολογικές σκέψεις 56 έως 66 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή ανέλυσε την οικονομική κατάσταση της προσφεύγουσας κατά τον χρόνο λήψεως των μέτρων ενισχύσεως και θεώρησε ότι η Λάρκο ήταν προβληματική επιχείρηση ευρισκόμενη σε εξαιρετικά περίπλοκη θέση. Η Επιτροπή επισήμανε, βάσει των κύριων οικονομικών στοιχείων της επιχειρήσεως αυτής για το χρονικό διάστημα από το 2007 έως το πρώτο εξάμηνο του 2012, διαρκή και σημαντική μείωση του κύκλου εργασιών της και την ύπαρξη αρνητικών ιδίων κεφαλαίων.
- 185 Στην αιτιολογική σκέψη 77 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή θεώρησε ότι η εγγύηση του 2008 (μέτρο 2) αποτελούσε κρατική ενίσχυση ίση με το συνολικό ποσό του δανείου για το οποίο χορηγήθηκε εγγύηση, διότι «[ήταν] αμφίβολο κατά πόσον η Λάρκο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυσχερειών της, θα έβρισκε χρηματοδότηση στην αγορά ανεξαρτήτως όρων». Η ίδια κρίση συνάγεται στην αιτιολογική σκέψη 104 της εν λόγω αποφάσεως όσον αφορά τις εγγυήσεις του 2011 (μέτρο 6). Όσον αφορά την εγγύηση του 2010 (μέτρο 4), η Επιτροπή επισήμανε, στην αιτιολογική σκέψη 94 της αποφάσεως αυτής, ότι το ύψος της ενισχύσεως ήταν ίσο με το ποσό για το οποίο χορηγήθηκε η εγγύηση, διότι «[ήταν] σαφές ότι [...] κανένας συνετός φορέας της αγοράς δεν θα ήταν σε θέση να εγγυηθεί το συγκεκριμένο ποσό για τη Λάρκο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυσχερειών της».
- 186 Καταρχάς, όσον αφορά τα μέτρα 2 και 6, διαπιστώνεται ότι ο όρος «αμφίβολο» είχε ήδη, προσηκόντως, χρησιμοποιηθεί, κατά την εκ μέρους της Επιτροπής προκαταρκτική εκτίμηση, στην αιτιολογική σκέψη 39 της αποφάσεως περί κινήσεως διαδικασίας ελέγχου, και ότι, βεβαίως, η χρήση του όρου αυτού προσήκει λιγότερο στη διατύπωση οριστικής εκτιμήσεως της Επιτροπής, στην προσβαλλόμενη απόφαση, περί του ότι η Λάρκο δεν θα μπορούσε να έχει πρόσβαση, στο πλαίσιο της αγοράς, σε μέτρα παρεμφερή των επίμαχων, τούτο δε κατά μείζονα λόγο αν ληφθεί υπόψη ότι, στο πλαίσιο όμοιας κατ' ουσίαν εκτιμήσεως, η Επιτροπή χρησιμοποίησε τον όρο «αμφίβολο» σχετικά με τα μέτρα αυτά και τον όρο «σαφές» στην περίπτωση του μέτρου 4. Επιπλέον, η Επιτροπή, στα δικόγραφα της, διευκρινίζει ότι «ένα γεγονός θεωρείται αποδειχθέν όταν η ύπαρξή του [φαίνεται] πιθανότερη από τη μη ύπαρξή του», στοιχείο που συνεπάγεται την υποχρέωση τα πραγματικά περιστατικά να εκτιμώνται προσηκόντως.
- 187 Ωστόσο, πρέπει να επισημανθεί ότι, στο πλαίσιο της προσβαλλομένης αποφάσεως και της αιτιολογικής σκέψεώς της 77, πλαίσιο το οποίο ήταν αδύνατο να αγνοεί η προσφεύγουσα, προκύπτει κατά τρόπο αρκούντως σαφή ότι η Επιτροπή θεωρούσε ότι ήταν τουλάχιστον ελάχιστα πιθανό το ενδεχόμενο να κατορθώσει η Λάρκο να λάβει δάνειο από την αγορά χωρίς την παρέμβαση του Ελληνικού Δημοσίου, λόγω των οικονομικών δυσχερειών που αντιμετώπιζε. Εξάλλου, όσον αφορά το μέτρο 2, αφού πρώτα εκτέθηκε ότι «[ήταν] αμφίβολο κατά πόσον η Λάρκο, λαμβανομένων υπόψη των οικονομικών δυσχερειών της, θα έβρισκε χρηματοδότηση στην αγορά ανεξαρτήτως όρων», στην ίδια αιτιολογική σκέψη 77 διευκρινίζεται ότι «[μ]ε άλλα λόγια, η Επιτροπή θεωρεί ότι η Λάρκο έτυχε πλεονεκτήματος ίσου με το ποσό του εγγυημένου δανείου, διότι χωρίς την κρατική εγγύηση δεν θα ήταν σε θέση να λάβει αυτή τη χρηματοδότηση από την αγορά». Το αυτό ισχύει και όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 104, σχετικά με το μέτρο 6, η οποία παραπέμπει, εν μέρει, στην εκτίμηση περί του μέτρου 2.
- 188 Ως εκ τούτου, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η χρήση του όρου «αμφίβολο» δεν δύναται, αφεαυτής, να κλονίσει το βάσιμο της εκτιμήσεως της Επιτροπής όσον αφορά τα μέτρα 2 και 6.

189 Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι, μολονότι δεν μπορεί να αποκλεισθεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, το ενδεχόμενο το πλεονέκτημα λόγω εγγυήσεως του Δημοσίου να είναι ίσο με το συνολικό ποσό του δανείου για το οποίο χορηγήθηκε η εγγύηση, η κρίση αυτή δεν μπορεί, αφενός, να στηρίζεται στο ότι το δάνειο δεν θα χορηγούνταν άνευ εγγυήσεως, στοιχείο που άπτεται του χαρακτηρισμού ενός μέτρου ως κρατικής ενισχύσεως και όχι της ποσοτικοποίησεως της ενισχύσεως αυτής. Αφετέρου, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, η χρήση της δυνατότητας να υπολογισθεί το πλεονέκτημα που οφείλεται σε εγγύηση του Δημοσίου ως ίσο του συνολικού ποσού του δανείου για το οποίο χορηγήθηκε η εγγύηση δεν μπορεί να δικαιολογηθεί απλώς και μόνον από την ιδιότητα της δικαιούχου επιχειρήσεως ως προβληματικής, λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών συνεπειών της προσεγγίσεως αυτής και ιδίως του κινδύνου να υποχρεωθεί ο δικαιούχος να καταβάλει το συνολικό ποσό του δανείου στο Δημόσιο, ακόμη και αν μπορούσε να εξοφλήσει το εν λόγω δάνειο στον δανειστή του.

190 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται από την ίδια την Επιτροπή στο σημείο 4.1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, το οποίο έχει ως εξής:

«[...] [Γ]ια επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσχέρειες, ένας εγγυητής της αγοράς, εφόσον υπήρχε, θα χρέωνε κατά το χρόνο χορήγησης της εγγυήσεως υψηλή προμήθεια λαμβάνοντας υπόψη το αναμενόμενο ποσοστό αθέτησης των υποχρεώσεων της επιχείρησης. Στην περίπτωση που η πιθανότητα ο δανειολήπτης να μην είναι σε θέση να εξοφλήσει το δάνειο καθίσταται ιδιαίτερα υψηλή, ενδέχεται να μην υφίσταται τέτοια προμήθεια στην αγορά και μάλιστα σε εξαιρετικές περιπτώσεις το στοιχείο ενίσχυσης της εγγυήσεως μπορεί να αποδειχθεί ότι είναι ίσο με το ποσό που καλύπτεται πραγματικά από την εν λόγω εγγύηση.»

191 Από το σημείο 4.1, τρίτο εδάφιο, στοιχείο α', της ανακοινώσεως περί εγγυήσεων, το οποίο η Επιτροπή υποστηρίζει ότι εφάρμοσε εν προκειμένω, προκύπτει ότι αξιολόγηση του στοιχείου ενισχύσεως που εμπεριέχει η εγγύηση οδηγεί σε αποτελέσματα σταδιακά κλιμακούμενα, μέχρι το σημείο να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω στοιχείο ισούται με το συνολικό ποσό του δανείου που καλύπτει η εγγύηση, κάτι που μπορεί να συμβεί σε «εξαιρετικές περιπτώσεις», στις οποίες αποκλείεται το ενδεχόμενο να μπορεί ο δανειολήπτης να εξοφλήσει με ίδια μέσα το δάνειο που καλύπτει η εγγύηση.

192 Τέλος, στις αιτιολογικές σκέψεις 77, 94 και 104 της προσβαλλομένης αποφάσεως, είναι αληθές ότι η Επιτροπή, κρίνοντας ότι η Λάρκο έτυχε πλεονεκτήματος ίσου με το ποσό των δανείων για τα οποία χορηγήθηκε εγγύηση, στηρίχθηκε σε λακωνικό σκεπτικό, στο οποίο μνημονεύονται απλώς οι «οικονομικές δυσχέρειες» της Λάρκο.

193 Ωστόσο, από την προσβαλλόμενη απόφαση θεωρούμενη συνολικώς, ιδίως δε από τις αιτιολογικές σκέψεις της 56 έως 66, προκύπτει ότι, κατά τον χρόνο λήψεως των μέτρων ενισχύσεως, η Λάρκο βρισκόταν σε εξαιρετικά επισφαλή θέση λόγω της διαρκούς μειώσεως του κύκλου εργασιών της και των αρνητικών ιδίων κεφαλαίων, στοιχείο που δηλώνει ότι είχε απολεσθεί το σύνολο του μετοχικού κεφαλαίου της επιχειρήσεως. Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι υπέπεσε σε πλάνη κρίνοντας ότι η συνδρομή «εξαιρετικής περιπτώσεως» συνεπαγόταν αδυναμία της Λάρκο να εξοφλήσει με ίδια μέσα το συνολικό ποσό που είχε δανεισθεί. Εξάλλου, δεδομένου ότι τα στοιχεία αυτά δεν αντικρούονται από κανένα άλλο στοιχείο εξ όσων προσκόμισαν οι ελληνικές αρχές ή η προσφεύγουσα κατά τη διαδικασία και περιελήφθησαν στη δικογραφία της υπό κρίση υποθέσεως, ορθώς εκτίμησε η Επιτροπή τα επίμαχα μέτρα βάσει των στοιχείων που διέθετε κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ., σχετικώς, απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2002, Falck και Acciaierie di Bolzano κατά Επιτροπής, C-74/00 P και C-75/00 P, EU:C:2002:524, σκέψη 168). Εξάλλου, ο προσφεύγων δεν μπορεί να προβάλει ενώπιον του δικαιοδοτικού οργάνου στοιχεία περί των πραγματικών περιστατικών τα οποία δεν είχαν προβληθεί στο πλαίσιο της κατά το άρθρο 108 ΣΛΕΕ διαδικασίας προ της ασκήσεως προσφυγής (απόφαση της 13ης Ιουνίου 2002, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, C-382/99, EU:C:2002:363, σκέψεις 49 και 76· βλ. επίσης, σχετικώς, απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1994, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-278/92 έως C-280/92, EU:C:1994:325, σκέψη 31).

- ¹⁹⁴ Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, πρέπει να παρατηρηθεί ότι, παρά το ότι ορισμένες αιτιολογικές σκέψεις της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν είναι άψογα διατυπωμένες, η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως θεωρώντας ότι, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίσης υποθέσεως, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων με τη μορφή εγγυήσεων του Δημοσίου που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα ήταν ίσο με το συνολικό ποσό των δανείων για τα οποία είχε χορηγηθεί εγγύηση.
- ¹⁹⁵ Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί ο τρίτος λόγος ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, η προσφυγή στο σύνολό της, χωρίς να απαιτείται η εξέταση του παραδεκτού του δευτέρου αιτήματος, με το οποίο ζητείται από το Γενικό Δικαστήριο να διατάξει την «επιστροφή, εντόκως, οποιουδήποτε χρηματικού ποσού έχει τυχόν “ανακτηθεί”, αμέσως ή εμμέσως, επιστρεφόμενο από την προσφεύγουσα κατ’ εκτέλεση της προσβαλλομένης αποφάσεως».

Επί των δικαστικών εξόδων

- ¹⁹⁶ Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδα σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) Καταδικάζει τη Λάρκο Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ στα δικαστικά έξοδα.**

Berardis

Spielmann

Csehi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο την 1η Φεβρουαρίου 2018.

Ο Γραμματέας
E. Coulon

Ο προεδρεύων
Σ. Παπασάββας

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς.....	1
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	5
Σκεπτικό	6
Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται έλλειψη αιτιολογίας	6
Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται πλάνη ως προς τον χαρακτηρισμό των επίμαχων μέτρων ως κρατικών ενισχύσεων μη συμβατών με την εσωτερική αγορά	8
Επί του πρώτου σκέλους, το οποίο αφορά την ύπαρξη πλεονεκτήματος κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ	9
– Επί του μέτρου 2 (εγγύηση του 2008)	11
– Επί του μέτρου 3 (αύξηση κεφαλαίου του 2009)	17
– Επί του μέτρου 4 (εγγύηση του 2010)	19
– Επί του μέτρου 6 (εγγυήσεις του 2011)	21
Επί του δευτέρου σκέλους, το οποίο αφορά τη χρήση κρατικών πόρων κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ σχετικά με τα μέτρα 2, 4 και 6	22
Επί του τρίτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται μη χαρακτηρισμός των μέτρων 3, 4 και 6 ως ενισχύσεων συμβατών με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β', ΣΛΕΕ	23
Επί του τετάρτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως, με το οποίο προβάλλεται μη χαρακτηρισμός του μέτρου 6 ως ενισχύσεως συμβατής με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β', ΣΛΕΕ	24
Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται, επικουρικώς, πλάνη κατά την ποσοτικοποίηση της προς ανάκτηση ενισχύσεως όσον αφορά τα μέτρα 2, 4 και 6	26
Επί των δικαστικών εξόδων	30